

ŠIANDIEN IR RYTOJ

PASITARIMAS tarp Macmillano ir de Gaulle, kaip sakoma pranešime buvęs nuoširdus. Tai įprastinė komunikatų forma visoms konferencijoms.

Bet Macmillanui buvo nelengva kalbėtis su de Gaulle. Prancūzijos prezidentas yra sunkiai įveikiamas diplomati-joje. Tuo labiau, kad šį kartą anglų pozicija buvo nelengva. Anglija 1957 metais buvo kviečiama įstoti į Europos sąjungą. Bet ji atsisakė. Jos situacija buvo kita.

Dabar, kai jos ekonominis ir politinis gyvenimas pasikeitęs, kai imperija liko išdraskyta, nutarė ieškotis pagalbos Europos sąjungoje.

Prancūzija neturi jokio tikslo sukludyti Anglijos įstojimui į tą sąjungą. Pats de Gaulle yra pareiškęs, kad Europos pastatas be Anglijos būtų netvirtas. Bet jis nori žinoti, ar anglai ir toliau nori pasilikti Europos kontinente tik turistais ir retkarčiais kariais, ar nori tapti Europos šeimos tikru nariu.

DE GAULLE priešingas skubiam Europos politiniam susijungimui. Anglai, prancūzai, italai, vokiečiai, olandai, belgai ir liuksemburgiečiai yra tvirtai prisirišę prie savo institucijų, įstatymų ir tradicijų. Bus nelengva vieniems ir kitiems paaukoti dalelytę suverenumo.

Tarpplanetinių raketų ir twisto amžiuje bus nelengva išlaikyti Europos sąjungą su konstitucijų ir parlamentų pagalba, kurių koncepcija vis dar yra dilįžančių ir Vienos valstų laikų...

De Gaulle pasakė Macmillanui:

"Jei jūs einate su mumis "šešiais", nustokite kūrę Amerikos valdžią Europoje. Tas nesukliudys mums septyniems tapti galingais ir pasilikti ištikimais Amerikos sąjungininkais. Bet mes nenorime duoti Amerikai įgaliojimų paspausti raudoną mygtuką... Bendrai septyniese mes sukursime smogiamąją jėgą. Bendrai mes nebijosime Rusijos. Ir rusai mažiau bijos amerikiečių, kai tie atitrauks iš Europos savo kariuomenę. Galvokime apie savo gynybos organizavimą ir ginkim savo reikalus tarp dviejų didžiųjų".

AMERIKIEČIAI staiga pasijuto nebesiorientuoją Europos politikoje. Tad Dean Rusk dar šį mėnesį skris į Europą išsiaiškinti. Labiausiai jis nori susitikti su de Gaulle.

Aną dieną Washingtonė nutstebė Prancūzijos užs. reikalų ministerio Couve de Murville per JAV televiziją padarytu pareiškimu:

(Nukelta į 2 psl.)

ŽINIOS IŠ VISUR

- Alliance for Progress, programa pagelbėti P. Amerikai išvengti visiškos suirutės, susilaukė kritikos, rodančios tos programos vykdytojų nesugebėjimą su ar nenorą suprasti tų valstybių vidaus interesų. Pareiškimai, kaip — "Jūs skatinatė kairiųjų revoliucijas". — "Jūs atstumiate savo draugus, kad pataikauti kairiesiems" ir pan., rodo ne tik tos kritikos tendencijas, bet kartu kelia daugiau nerimo, nei vilties.

- Syrija, savo laiku nutraukusi santykius su Nasserio Arabų Respublika, vėl ieško kelių naujai federacijai.

- Sovietinio bloko viršūnių konferencija siekia pajungti to bloko valstybes dar tampsnėn ekonominių Maskvos priklausomy-

Nr. 66

Birželis-June 8, 1962

Cleveland, Ohio

KOMUNISTŲ TAKTIKA LOTYNŲ AMERIKOJE

Į POLITINĘ RUGIAPIUOTĘ PIETŲ IR VIDURIO AMERIKOJE KOMUNISTAI RUOŠIASI TRAUKTI ATSARGIAI IR GERAI PASIRUOŠĘ PLATAUS LIAUDIES FRONTO VARDU.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Pereito savaitgalio sukilimas Venecueloje, kuris šį kartą pareikalavo nemažai žmonių aukų, verčia akyliau peržvelgti lotynų — Vidurio ir Pietų — Amerikos būklę. Daugelis Vakarų stebėtojų yra linke manyti, kad kaltę už neramumus šioje pasaulio dalyje reikia verstį ne tiek komunistinei propagandai, kiek tuose kraštuose išsivysčiusiems ūkiniams ir socialiniams santykiams. Tai tiesa. Susidariusioje būklėje ir be komunistų agitacijos ten būtų neramu. Tačiau antrą vertus iš susidariusios būklės laimėti gali tik viena grupė — komunistai. Už tat labai svarbu pažinti jų paimtą taktiką.

Įdomios medžiagos šiuo klausimu patiekė Vak. Vokietijos leidžiamas žurnalas OST - PROBLEME, kuris yra skirtas specialiai komunizmo problemoms nagrinėti. Aplamai imant, susidariusi būklė — masinis skurdas iš vienos pusės,

saujelė turtuolių iš kitos — turėjo iššaukti stiprų kairių politinį sąjūdį. Lotynų Amerikos kairieji politikai daugiau ar mažiau primena didžiosios prancūzų revoliucijos jakobinus. Kaip tie, jie yra kraštutiniai nacionalistai, kurie nori savo jėgomis kuo greičiausiai praveisti socialines reformas. Į demokratines politines formas jie žiūri gana šnairiai, nes įtaria, kad jų pagalba "valdantieji sluoksniai" nori išlaikyti savo vadovavimą. Dauguma tų politikų veikia atskirai, ne tik paėmus visą Lotynų Ameriką kaip vienetą, bet net ir atskirose valstybėse. Jau daugiau kaip prieš 10 metų buvęs Argentinos diktatorius Juan Domingo Peron, prieš kurio galimą grįžimą Argentinoje vėl suvaržytos politinės laisvės, bandė visos Lotynų Amerikos revoliucinį sąjūdį suvienyti. Jis turėjo šio- kio tokio pasisekimo, tačiau galų gale jam ne tik nepasisekė įgyvendinti savo sva-

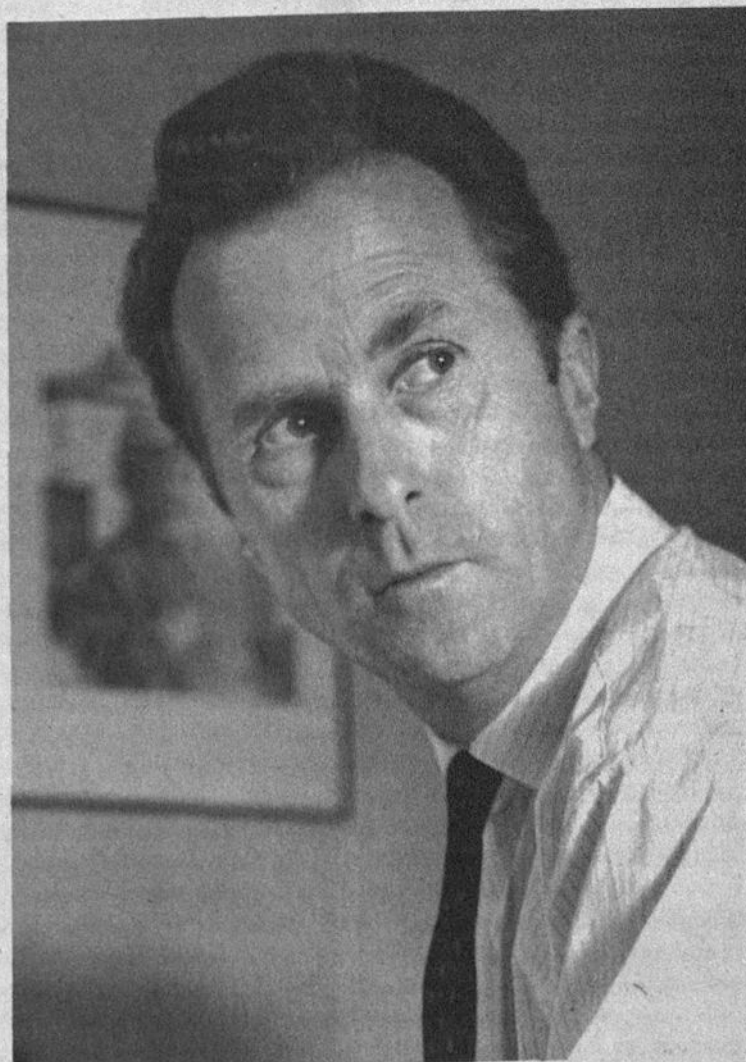
jonių, bet 1955 m. spalio mėn. pats buvo kariuomenės nuverstas.

Kas nepasisekė Peronui, daugiau sekėsi Kubos Fidel Castro. Išgalėjęs Kuboje jis virto visai Lotynų Amerikai tautinės anti JAV revoliucijos simboliu. Tą viso žemyno herojaus vaidmenį vaidinti Castro gal būtų dar daugiau pasisekę, jei įvairios aplinkybės nebūtų jį privertusios atvirai pasiskelbti komunistu.

Atrodo, kad Castro atvirai pasiskelbti komunistu turėjo todėl, kad jam paėmus valdžią, visame jo partijos aparate išgalėjo Maskvos diriguojami "aparatai", kurie pradėjo su juo visai nesiskaityti. Visai atsikratyti Castro Maskva tačiau nedrįso, nes tai be abejo atitinkamai paveiktų visą žemyną, todėl po ilgų diskusijų visa kova pasibaigė Castro 1962 m. kovo 26 d. ilgą kalbą per televiziją. Toje kalboje Castro pasmerkė "dogmatizmą" ir paskelbė seno komunisto Anibai Escalantes pašalinimą iš vadovaujančių vietų. Tą partinį "žargoną" išvertus į paprastą kalbą išeitų, kad Maskva atsisakė savo įpras- tinės politikos jau užkariuotuose kraštuose įvesti tiprų ir visagalintį partijos aparatą, bet leidžia ir toliau žaisti platesniu liaudies frontu, duodant kiek daugiau pasireikšti ir ne užketėjusiems bei visai patikimiems komunistams.

Bet jei tokios taktikos laikomasi Kuboje, kur dėl valdžios kontrolės nėra jokios abejonės, tai juo labiau ji yra plačiai taikoma kituose lotynų Amerikos kraštuose, kaip Venecuella, Peru, kur po šios savaitės rinkimų galima laukti neramumų, ar Argentinoje, kur komunistai blokuojasi su peronistais. Visur jie stengiasi veikti ne savo, bet platesnės kairiųjų koalicijos vardu. Jei toji koalicija laimėtų per sukilimą ar rinkimų keliu, jiems atsiranda naujos galimybės. Jei ne — jie sukompromituoja visas kaires grupes, kas irgi išeina jų naudai.

O kaip dėl tos išgarsintos Kinijos komunistų įtakos ir propagandos lotynų Amerikoje? Tiesa, buvo galima konstatuoti kai ku-

Dailininkas ADOLFAS VAIČAITIS, gyvenęs Australijoje, Melbourne suruoštoje įspūdingoje M. K. Čiurlionio akademijoje skaitė paskaitą apie šio mūsų tautos žymiojo dailininko tapybą. Paskaitos santrauka spausdinama 5 psl. M.K. Čiurlionio kūrybai nagrinėti ir populiarinti Australijoje lietuvių ir svetimtaučių tarpe įsikūrę draugija, kurios valdybon išrinkti: pirmininku didelis Čiurlionio gerbėjas estas E. Aavik ir nariais K. Kazokas ir J. Bistrickas.

RUOŠIASI IŠLEISTI ANGLŲ KALBA VEIKALĄ APIE LIETUVĄ

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo Valdybos posėdy, kuris įvyko birželio 1 d. buvo išsamiai diskutuota, kaip galimai greičiau įgyvendinti vieną iš Lietuvos Nepriklausomybės Talkos užsi- mojimų — sustiprinti su Lietuvos padėtim susijusiai dokumentacijai, išleisti anglų kalba veikalą apie Lietuvą, kuris būtų visiems Lietuvos laisvės kovos tęsėjams, nežiūrint, kurio mūsų laisvės kovos organo vardu kas veikia.

Medžiaga jau surinkta, tik reikia lėšų jai sutvarkyti, paruošti spaudai ir spausdinimo išlaidoms. Tai nebus pelno tikslams leidinys, bet objektyvi Lietuvos dokumentacija, atremianti bolševikinę melo propagandą, kad reikalui esant kiekvienas politikas rastų sau tinkamos įrodančios medžiagos prieš komunistų skleidžiamą apie Lietuvą melą.

rias pastangas iš jų pusės, bet dabar atrodo, kad pirmuoju smuiku Kuboje ir kitų P. Amerikos kraštų komunistų partijose vis dėlto griežia Kremlius, o ne Pekinas.

Prieita išvados, kad šį darbą pradėti bus galima jau tada, kai bus išplatinta nesenai Lietuvos Nepriklausomybės Fondo išleista knyga Laisvės Kovų Dainos, tikslu įamžinti kovojusius, žuvusius už Lietuvos laisvę partizanus.

Visuomenės susidomėjimas šiuo leidiniu yra didelis, nors jis knygų rinkoje nepardavinėjamas, bet skiriamas kaip dovana tiems, kurie prisijūnia ne mažiau 10 dolerių auką, tuo prisidėdami prie šio nemirstamo mūsų kovotojams paminklo ir kartu tolimesnės rezistencijos vykdymo siekiant Lietuvai laisvės.

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo bei LNT komitetų JAV, Kanadoje, Australijoje ir Europoj šiuo metu iš viso yra 25. Posėdyje nutarta kreiptis į visų Komitetų vadovybes imtis iniciatyvos šį Laisvės Kovų Dainų leidinį platinti savo apylinkėse, kad tuo būdu palengvintų norintiems jį įsigyti vietoje.

Siekiant to tikslo, kada darbas jau bus pradėtas, keletas daktarų pasižadėjo paremti tūkstantinėmis, o kiti sutiko būti šimtininkais. Džiugu, kad yra žmonių jautriai sekančių lietuvių gyvenimą ir veiklą ir matydami konkrečius darbus nesigaili stambesnės aukos.

LNF pirmininkė Emilija Čekienė padarė platų pranešimą iš LNF veiklos, o išdininkas Liudas Tamošaitis nušvietė kasos stovį, parbrėždamas, kad per paskutinius mėnesius gauta pajamų apie du tūkstančių dolerių, tačiau ne visi fondo atstovai surinktas lėšas jau prisuntė, laukdami Laisvės Kovų Dainų knygos įteikti rėmėjams. Be to, L. Tamošaitis supažindino valdybos narius su vedama išdo atskaitomybe.

Jurgis Kiaunė, Pranas Narvydas ir Aleksandras Daunys diskusijose iškėlė daug naujų minčių ir pasiūlymų aukščiau minėtų planų įgyvendinimui — suaktyvinti veiklą.

- Nebijok, Fidel, aš tvirtai laikau vairą abiem rankom!...

EUROPOS TRAGEDIJA (6)

SS nekalba vokiškai

Varšuvoje Tėvynės Armijai tešiant beviltišką kovą su vokiečiais, kiekvieną valandą tikintis, kad raudonoji armija parems sukilėlius, 1944 rugpjūčio 3 vakarą Kremliuje, prie ilgo konferencijų stalo, priešais sovietų diktatorių

Varšuvos sukilime lenkai naudojo vokiškas uniformas. Belaisvėn patekusių tokių sukilėlių likimas buvo aiškus: jokio išsiurbimo.

Staliną sėdi lenkų egzilinės vyriausybės premjeras.

Stanisław Mikolajczyk, lenkų ūkininkų partijos vadovas, pasiduooda tragiškai iliuzijai. Ar jis dar nepastebė, kad žaidimas senai pralaimėtas?

Stalinus nuobodžiaudamas užsidega cigaretę.

- Na, kodėl norėjote mane matyti? - klausia jis niūriai.

- Džiaugiuosi, galėdamas būti čia, Maskvoje, Stalino-Sikorsko sutarties sukaktuvių dieną, - pradeda Mikolajczykas pasikalbėjimą, nukreipęs savo mėlyną akis į pasipūtusį Staliną. Lėtai, apgalvodamas lenkas ieško žodžių, kuriuos verčia sovietų valdininkas Pavlovas. Jis kalba apie būsimus sovietų - lenkų santykius apie bendradarbiavimą su Maskva.

... ir ypač norėčiau aš, dabar prasidėjus kovai pačioje Varšuvoje, apeliuoti į tamstą, kad skubiai pagelbėtumėte mūsų vyrams toje nelygioje kovoje su vokiečiais.

O Stalino reakcija?

Lenkų ministerio pirmininko rankos dreba iš susijaudinimo. Jis sukaupia visas jėgas, kad susivaldytų, kad nesusuktų iš pykčio, nervingumo ir nusivylimo.

Stalinus iš viso nereaguoja. Jis nudaudo lenko prašymo visiškai

negirdėjęs. Maža to, jis piktai pertraukia Mikolajczyką:

- Tamsta visai neatreipė dėmesio į sutartį, kuri pasiekta tarp Sovietų Sąjungos ir Liublino komiteto.

Karčiai atsako lenkas:

- Tamsta kalbi apie tai, kas, kaip žinoma, įvyko po mano išvykimo iš Londono į Maskvą (S. Mikolajczyk, The Rape of Poland, New York, 1948).

Rugpjūčio 2 sovietų vyriausybė užmezgė diplomatinis santykius su Liublino komitetu. Tuo komitetu sovietai sukūrė komunistų vairuojamą lenkišką kontravysiausybę, kuri po Varšuvos užėmimo turi perimti valstybės reikalus. Ta "vyriausybė" pripažįsta Curzono liniją, t.y. ji pritaria Rytų Lenkijos prijungimui prie Sovietijos. Už tai lenkams pradžios rytinės Vokietijos sritys, kaip trijų didžiųjų būtent, Roosevelt, Churchillio ir Stalino jau nuspręsta Teherano konferencijoje 1943 lapkričio 28 - gruodžio 1 d.

Rooseveltas ir Churchillis tuo metu vis dar tebesivylė, kad būsimoji Lenkija taps demokratine valstybe.

Lenkų sukilėlių belaisvėn patekęs ukrainietis, kovojęs vokiečių pusėje. Lenkų karo korespondentas nutylėjo jo tolimesnį likimą.

Tačiau lenkų egzilai Londone ir negalvoja šiuos, už jų nugarų padarytus, sprendimus pripažinti.

O Stalinus tą Curzono liniją priima jau kaip senai įvykusį faktą, kai 1944 rugpjūčio 3 vakarą šaltai pareiškia Mikolajczykui:

- Galbūt mes galėtume Curzono linijoje padaryti keletą pakeitimų Lenkijos naudai. Bet pirmą jūs turite susitarti su Liublino

lenkais. Ateityje aš numatau tartis su viena Lenkijos vyriausybe, ne su dviem.

Jau vėlai po vidunakčio lenkų ministras pirmininkas su savo palydovais išėjo iš Kremliaus.

Švelni ir šilta buvo rugpjūčio naktis. Tamsioje dunkso miestas, prie kurio vartų neseniai stovėjo vokiečiai. Vokiečiai! Dabar jie kovoja Varšuvoje, daugiau kaip tūkstantį kilometrų atitraukę, sovietų tankų ir pėstininkų nustumti.

Mikolajczykas įlipa į juodą valdinį limuziną, kuris jį nugabena į sovietų vyriausybės svečių viešbutį. Pavargęs atsilošia fotelyje ir užmerkia akis. Jo mintys tolimojoje Lenkijos sostinėje, pas tuos vyrus ir moteris, kurie guli už Varšuvos barikadų...

- Nesuprantu, iš kur jie ateitų, - policijos generolas Reinefahrt įremia rankas į šonus. Akys jo siaurame, pailgame veide primerktos. Galvą kraptydamas, jis stebi SS junginį, kuris kautynių rikiuotėje žygiuoja gretima gatve, pro sudegusius namus, iš kurių griuvėsių teberūksta dūmai.

Reinefahrt, gavęs iš Himmelio įsakymą palaužti Varšuvos sukilimą, štabo būstine pasirinko autobuso priekabą.

- Tikrai, katastrofiška tvarka, - priduria jis savo adjutantui, policijos majorui Fischeriui. - Kiekvienas kariauja, kaip jam patinka.

Pečiais trūktelėjęs, jis vėl įsigilina į Varšuvos miesto planą. SS junginys jau senai dingęs už griuvėsių.

Vokietis kulkosvaidininkas kumšteli savo draugą:

- Pauliau, žiūrėk! Ateina pasitiprinimas. Na, jau laikas, čia vėliniškai neįjauku.

Rikiuotėje SS būrys artėja akmenimis ir geležgaliais nusėta gatvė. Jų rankos paruošti automatai.

- Ei, slėpkitės! Lenkai numuš jus, kaip zuikus! - sušunka kulkosvaidininkas artėjantiems SS vyrams.

Keista - jie neatsakė nė žodžio. Priartėja iki 20 metrų. Staiga kulkosvaidininką sukrečia baisi mintis:

- Tie maži automatų vamzdžiai... Negi...

Jis nori griebti kulkosvaidį. Pervėlu. Ugnis iš automato kluodo jį. Po kelių minučių pozicijoje nelieka nė vieno gyvo vokiečio.

- Greičiau! Paskubėkite: - pasigirsta lenkiški šūkiai.

Vadinamasis SS junginys bėga barikadų priedangon. Vienoje jų vietoje prasiveria plyšys.

"SS vadas" kitoje barikadų pusėje raportuoja lenkiškai sukilėlių komendantui.

- Sveikinu, Kowalski! Puikiai atlikote uždavinį!

(Bus daugiau)

ŠIANDIEN IR RYTOJ

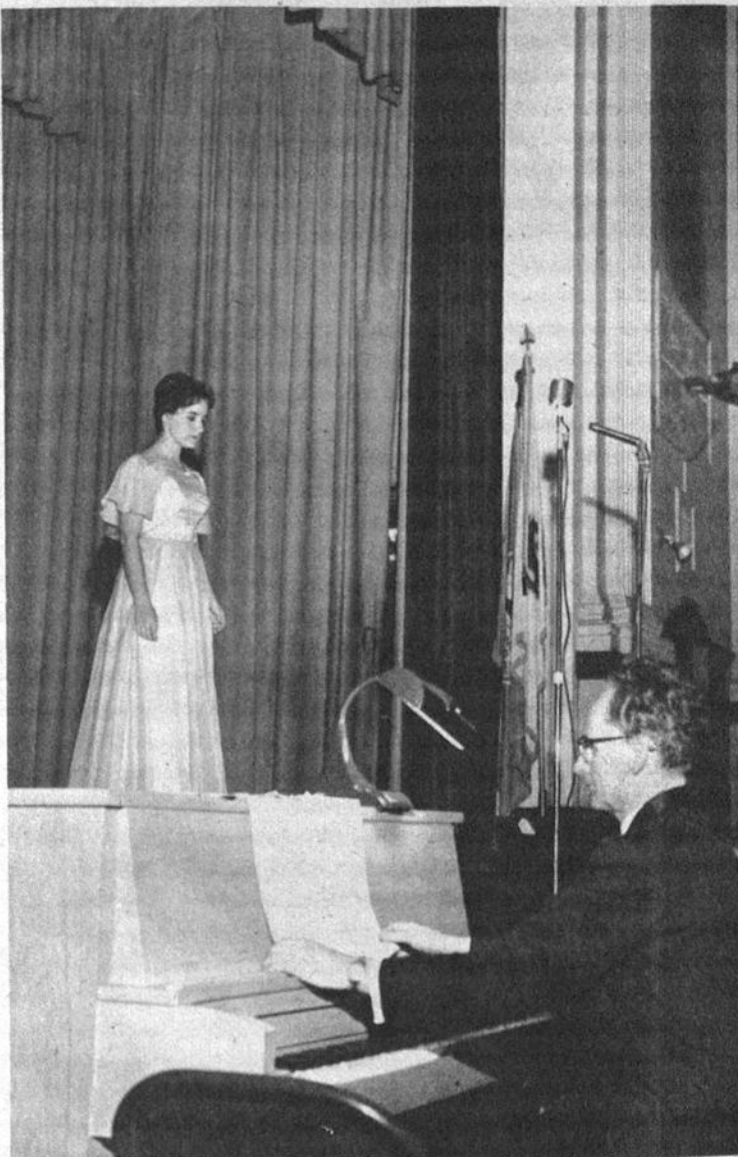
(Atkelta iš 1 psl.)

"Kadangi mūsų interesai su tampa, mes turime diskutuoti, kad susitarus pagrindiniais klausimais".

Tai reiškia, kad Paryžius sutinka kalbėtis, bet atmeta besąlyginį pasidavimą. Kenedy tuo buvo nepatenkintas ir pagrasino nutraukti karinę, ekonominę ir finansinę pagalbą Europos kraštams, jei Macmillanui nepavyks palaužti prancūzų ušsispyrimą. Bet Macmillanas galvoja, kad tai tuščias grasinimas, nes pačiai Amerikai gresia krizė.

Sakoma, kad Washingtonė rimtai svarstoma už mėnesio ar kito nuvertinti dolerį 30 ar 35% pagal aukso vertę. Finansiniai amerikiečių pareigūnai prie Tarptautinio Banko jau paprašyti surinkti visas žinias apie Amerikos bankų sąsuktas užsienyje.

Sakoma, kad pati Amerika šiandien yra reikalinga Europos pagalbos ir jei su ja nesusitars, turės užsidaryti savo kiauštelį.

Solistė Daiva Mongirdaitė Bostono scenoje. Akompanuoja muzikas J. Gaidelis. B. Kerbelienės nuotrauka

RAŠYKIM KUO DAUGIAU LAIŠKŲ!

Neseniai Amerikoje buvo laiškų rašymo savaitė. Vyriausybė kvietė rašyti laiškus užsienio draugams, megzti bičiulystę.

Kodėl taip? Dėl to kad laiškas yra tobiliausia priemonė pareikšti savo nuomonę. Laiškas yra viskas demokratinėje valstybėje. Kas to nežino, tas nepakankamai pažįsta valstybę, kurios piliečiu jis tapo. Su laišku skaitymasi, laiška brangina, bijo, klausio, jo jieško žmonių atstovai, partijos, vyriausybė, žmonių nuotaukų tyrimo biurai...

Laiškas yra tobiliausia žmonių susižinėjimo priemonė. Laiškas yra referendumas, balsavimas, talka ar protestas, skatinimas ar sulaukymas. Laiške politikas išskaito ko reikalauoti, ko neliekti, dėl ko kovoti. Tautos norų ir siekių barometras yra laiškų potvynis Washingtonė.

Kada senovėje Lietuvą užpuolė priešai, lietuviai žibino ugnis piliakalnių viršūnėse, plėsdami pavojaus žinią. Poni express jokiškai galvatrukšiom nešė žinias Amerikos prerijose. Ir Afrikoje tam-tam bugnų dunėjimas skelbė pavojaus nuotaukų iki krašto. Taip buvo kadaise, dabar tai viskas suvesta į laišką, mažą, tam tikra forma sulankstytą popierį, tokį reikšmingą milžiniškos valstybės gyvenime.

Kada Lietuva pavergta, o mūsų laisvos ir galingos šalies rankose sukaupia galia kelti pavergtos Tėvynės bylą, neiešti tai bylai užgesti tyloje - ar nėra laiškas į Washingtoną tikras mūsų patriotinės veiklos ženitas? Dešimtis JAV senatorių ir Kongreso rūmų atstovų pareikalavo Lietuvai laisvės savo praklinomis rezoliucijomis, ir kas parems jų pastangas, jeigu ne mes, lietuviai, pabaltiečiai? Mūsų laiška sukurs tą laiško uraganą, kuris palauš neryžtingų ar mainikautojų elgesį Washingtonė. Trumpai parašytas laiškas yra galinga priemonė demokratinėje valstybėje ginti Lietuvos laisvę, kelti jos bylą, visad laikyti ją jautrią ir gyvą.

Laiškų potvynis reiškia žmonių norus ir valią. Tokiam potvyniui nedrįsta priešintis ir atkakliausias užkietėjęs konservatorius.

Artėja masinės pabaltiečių delegacijos vizitas Washingtonė. Jam ruošiasi seniai, ramiai, darbingai. Birželio 21 bus toji istorinė diena, kada pabaltiečių delegacija mėgins pasukti Pabaltijo pavergimo bylos sprendimą kitais kanalais, ragindama veikti tuos, kurie turi betarpi ryši su rinkikais - žmonių atstovus. Žmonių atstovai (senate ir kongreso rūmuose) visad yra jautriausi savo rinkikų pageidavimams. Tokiai delegacijai reikalingas galingas akompanimentas -

potvynis laiškų su Pabaltijo laisvės reikalavimu, su prašymu remti jau anksčiau pareikštas tuo reikalu rezoliucijas.

Anksčiau tuo reikalu Washingtonas gavo 100,000 laiškų. Tą skaičių dabar reikia pralaukti. To reikalauja iš mūsų Lietuvos mėsle ir Lietuvos gelbėjimas. Reikia rašyti visų pirma: Sen. J. W. Fulbright ir Sen. T.E. Morgan Užsienių reikalų komiteto pirmininkui. Po to reikia rašyti

DIRVA

— THE FIELD —
Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Jonas Čiuberis • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00. Laikraštis išleina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: Jonas Čiuberis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laiškus, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

savo valstijos senatoriams, prašant jų remti rezoliucijas dėl Pabaltijo laisvės. Laiškų tekstas aiškus ir trumpas. (Angl.) Please support Concurrent resolutions (senatoriams) 12, 63 and 64, ir (kongresmonams) 153, 163 195, 439, 444 and 456.

Reikia rašyti tuoj. Argi liksi neparašęs, kad Lietuvos priešai ima rašyti ir raginti amžiams padovanoti Lietuvą okupanto tironijai?

Laiškas yra nepaprasta įtakos priemonė demokratinėje valstybėje.

Rašykime tuoj, kuo daugiau, kuo energingiausiai.

To iš mūsų laukia Lietuva. (i)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

SVARBUS PRANEŠIMAS

Cosmos Parcels Express Corp.

VISIEMS, KURIE SIUNČIA DOVANŲ SIUNTINIUS SAVO DRAUGAMS IR GIMINEMS VIŠOSE SOVIETŲ SĄJUNGOS VIETOSE.

Jūs galite dėti į Jūsų siuntinius vartotus: juvelyrinius išdirbinius, laikrodžius, foto aparatus, rankines siuvas masinas, nešiojamas rašomasias mašines, medžioklinius šautuvus, amatininkų rankinius įrankius, muzikinius instrumentus, juostelėse užkoduojami aparatai — tape records, HI-FI fonografus, tranzistorinius radijo aparatus, dulkų siurblius, 8 mm filmavimo aparatus, — su sąlyga, kad visi išvardintieji daiktai yra geram stovyje.

MES UŽTIKINAME JUS MŪSŲ IPASTU, GREITU, PATIKIMU IR GARANTUOTU PATARNAVIMU VISUOMET.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti VNESPOLYTORG tęsti siuntinių siuntimą, ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniais reikmenų (audinių, odų ir t.t.) labai prienamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 2, N. Y., 39 — 2nd Avenue — Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 11, N. Y., 370 Union Ave., Tel. EV 4-4952
BROOKLYN 7, N. Y., 600 Sutter Avenue — Tel. DI 5-8803
LAKEWOOD, N. J., 126 — 4th Street — Tel. FO 3-8569
PATERSON 1, N. J., 99 Main Street — Tel. MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street — Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson St. — Tel. HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury St. — Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 11333 Jos. Campau, Tel. TO 7-1575

CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th St. — Tel. TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Ave. — Tel. BR 8-6966
CHICAGO 8, Ill., 3212 So. Halsted St. — Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal., 960 So. Atlantic Blvd. Tel. AN 1-2994

SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter St. — Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J., 428 Springfield Ave. — Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa., 525 W. Girard Ave. Tel. WA 2-4035

WATERBURY, Conn., 6 John St. — Tel. Plaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 606 Bridge St. N.W. Tel. GL 8-2256

PASSAIC, N. J., 176 Market Street — Tel. GR 2-6287
DETROIT, Mich., 7300 Michigan Ave. — Tel. VI 1-5355
ATHOL, Mass., 61 Mt Pleasant St. — Tel. CH 9-6245
VINELAND, N. J., West Landis Ave., Tel. CH 6-4724

Greek Orthodox Club Blvd.

Šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

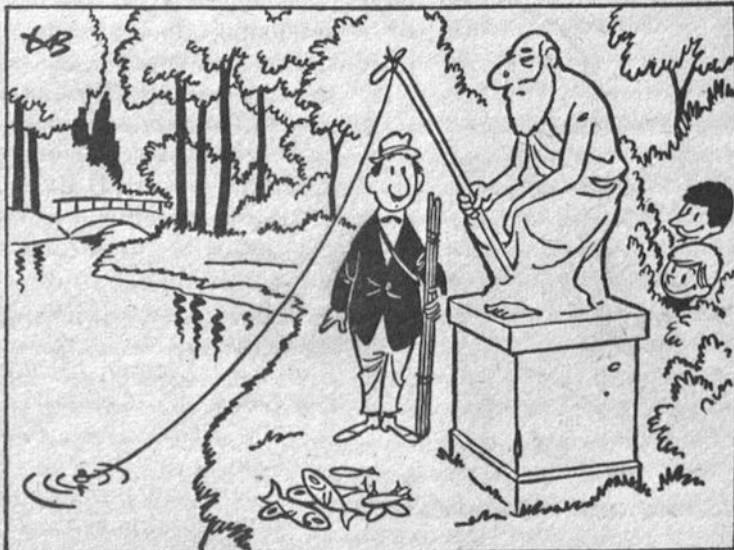
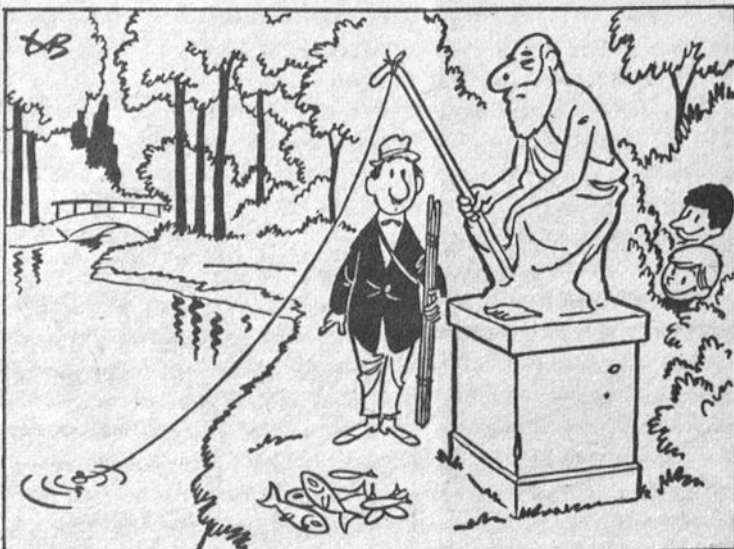
BOSTON 18, Mass., 271 Shawmut Ave Tel. LI 2-1767

BUFFALO 6, N. Y., --332 Fillmore Ave., Tel. TL 6-2674

HARTFORD, Conn., -- 132 Franklin Ave., Tel. CH 6-4724

SEPTYNIŲ SKIRTUMŲ GALVOSŪKIS

Kokie yra septyni skirtumai tarp tų dviejų piešinių? Atsakymą rasite 7 puslapyje.

NAUJŲ IR SENŲ VALSTYBIŲ PREZIDENTAI

Neužsidaro Baltųjų Rūmų durys. Vienas po kito, naujųjų, iš kolonializmo išsprūdusių valstybių prezidentai, egzotinių savo ponių lydimi, veržiasi lankyti "baltąjį brolių". Veržiasi ne vien oficialiam vizitui. Veržiasi išsiderėti savo kraštui plieno fabriko, oro susisiekimui priemonių, kreditų plačiai, bent 8 linijų, autostradai praveisti ir galimybei pasakyti kalbą Washingtono spaudos klube. Taip bent tvirtina kai kurie State departamento pareigūnai. Ir dažniausia, tie patys prezidentai, patenkinti ar nepatenkinti, grįžta į amžinos vasaros šalį via Moscow. Dėl viso pikto. Kad niekas neišsiseistų.

Buvo ir kitokio likimo susilaukusių prezidentų. Tai prezidentai valstybių, pripažintų de facto ir de jure. Tai kultūringų Europos valstybių galvos. Valstybių, priklausiusių Tautų Sąjungai. Valstybių, kurių užsienių reikalų ministeriai buvo Tautų Sąjungos Tarybos nariais. Valstybių, pasirašiusių nepuolimo ir kitokių paktus su kaimynais. Valstybių, kurios nepasirašė pašalpų, o ūkinėmis ir kultūrinėmis gėrybėmis keitėsi pagal sudarytas ūkines, politines ir kultūrinės sutartis su viso pasaulio kraštais.

Bet — tų valstybių prezidentai, vietoj kalbėję spaudos klube Washingtone, staiga dingę ir šiandien retai kas apie juos beprisimena. Nes gi jie dingę senais, neatmenamais 1940 metų laikais... Kada tikruoju pasaulio valdovu ir viešpačiu iškilo "draugas" Stalinas.

Trijų Pabaltijos kraštų prezidentų likimai išsiskyrė. Vienų buvo nukeliauti į šiaurę, kitų į pietus. Latvijos prezidentas K. Ulmanis iškeliavo sargybinių lydimas, vietoj pažadėtos kelionės Šveicarijoni, į mažą Ogrės geležinkelio stotį, iš kurios traukiniu buvo nuvežtas Maskvon. Jo, kaip ir Estijos prezidento Konstantino Paets'o, likimas buvo užantspauduotas Kremliuje Ribbentropui ir Molotovui dedant antspaudas ant jų pasirašytų paktų, nulemusių ir tolimesnį Rytų Europos likimą.

Lietuvos prezidentas pasirinko kitą kelią. Tas kelias atvedė jį ir jo šeimą į JAV. Atvedė jį čia ne noras ir reikalas derėtis dėl pakeitimų to, kas jau buvo nebeišvengiamas, bet rimto ir toli pramatančio valstybininko vizija, kad tik čia galima stengtis ir čia verta aukotis ir veikti, kad pravėrus Vakarų pasaulio akis į įvykius, prieš kuriuos užrištomis akimis einant, visas pasaulis šiandien jau yra atsidadęs rimtame pavojuje. Bene 1947 m. šveicarų laikraštis National Zeitung, rašydamas apie prezidentą A. Smetoną, pranešė, kad "ten (JAV) šis energingas valstybės vyras išvystė gyvą antisovietinę propagandą".

Kokiomis nuotakomis prezidento A. Smetonos pasitraukimas iš krašto buvo palydėtas, gerai prisimename. Trumpai — kai kieno tai buvo laikoma "demokratinis pajėgų laimėjimas". Lygiai tiek pat "toli pramatinis", politika, kaip ir iš kitos vandenyno pusės dėtis pastangos, kad prezidentas A. Smetona į JAV neatvyktų. Atsargus tada buvo net "Lietuvos Aidas", įvykių raidą apibrėžęs, kaip "sunkiai suprantamą", bet kartu ir spėdamas, kad "tą jo žygių tegalės teisingai įvertinti tik istorija".

Šių dienų akimis žiūrint, tai jau istorija. Daugelio iau pamiršta, daugelio kitaip interpretuojama. Bet ta istorija idomu prisiminti. Tai dalis birželio įvykių istorijos. Tai dalis istorijos, kurios su nekantrumu laukiame. Ta istorija visoje šviesoje pasirodys ALT S-gos leidžiamoje ir Aleks. Merklio parašytoje prezidento A. Smetonos monografijoje.

DAR DĖL NEW YORKO
TARPTAUTINĖS PARODOS

Vienas iš didžiausių įvykių Amerikoje artimoje ateityje bus Pasaulinė Mugė New Yorke 1964-1965 metais.

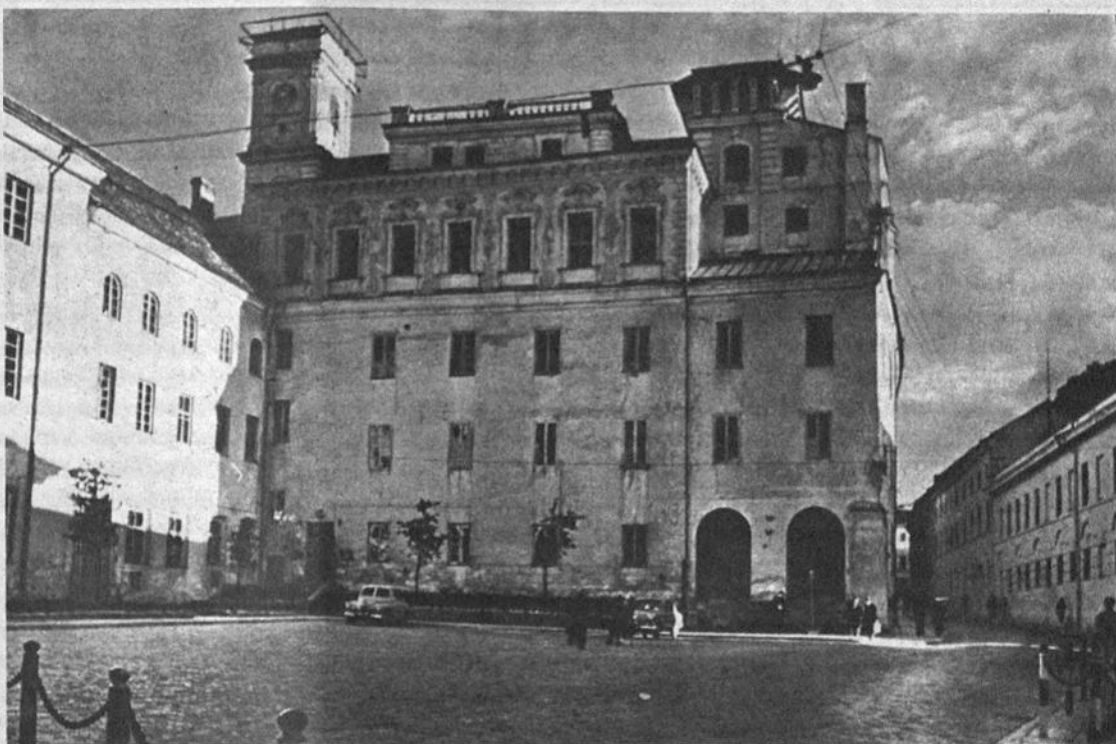
Mūsų spaudoje buvo pakartotinai keltas reikalas pasistengti,

kad mūsų tautinis menas galėtų būti iškeltas tarptautinėje arenoje, tačiau nieko konkrečiau darant nesimato.

Jau ruošiamas tarptautinis televizijos tinklas ir yra beveik tikra, kad tos mugės svarbesni momentai bus pertransliuojami visame pasaulyje. Ši reikalą bene pirmas išsklaidė J. Stukas iš New Jersey, betgi į jo raginimą imtis iniciatyvos be E. Šulaičio ir šių eilučių autoriaus niekas taip ir neatsiliepė.

O reikėtų truputį daugiau susidomėti Lietuvių Bendruomenei ar kitoms organizacijoms.

Dėl kokių nors abejotinių biuletenių išleidžiamos sumos pi-

Vilniaus universiteto rūmai, statyti XVI amž. Greit Vilniaus universitetui sukaks 400 metų.

Neišsemiamas tautos tradicijų šaltinis

Atgaivinamas senasis Lietuvos mokslo židyns (1)

Rūmų baltųjų pavėsy
Rasa nuo vijkdžių laša
Tai čia stebuklingą šviesą
Sėmėsi bundantis kraštas.

Atsinešė Daukantas vargą.
Valančius, Stanevičius, Skar-ga
Čia matė auštantį rytą
Ir alkančią dvasią pagirdė.
O mes tik atsinešam širdį
Kiekvienai grindinio plytai.
K. Bradūnas

Nepriklausomybė, tautinė kultūra, laisvė ir mokslas, — tai glaudžiai, neatskiriamai tarpusavy susiję dalykai, kurie vienas kitą sąlygoja, vienas kitą papildo, vienas be kito negali klestėti. Tad suprantama, kodėl Lietuvos Taryba, 1918 m. vasario 16 d. paskelbusi nepriklausomos val-

nigū, o čia reikalas tikrai svarbesnis.

Meno programa bus transliuojama ir matys šimtai milijonų žmonių.

Tokių mugių organizatoriai mėgsta duoti kaip galima daugiau tarptautinio charakterio programose ir tuo būdu mūsų tautinėms dainoms ir šokiams susidarytų dėkinga proga parodyti lietuvių tautos meno veidą. Todėl vėl pakartotinai norėtusi kreiptis į lietuvių organizacijas, kad atkreiptų reikiamą dėmesį.

Reiktų jau dabar pradėti sudaryti rengimo komitetą, kad nustatytų pasirodymo būdą bei susižinojus su mugės rengėjais dėl sąlygų.

Pradžiai reiktų įtraukti minėtą Jokūbą Stuką ir dar paieškoti veiklių, energingų, šio krašto sąlygas žinančių asmenų, kurie nepagalbės savo laiko šiam dideliui reikalui.

Jei bus dar atidėliota tai arba bus pervėlu arba reikės tinkamai nepasiruošus ginčytis dėl programos tris savaites prieš metų dainų šventėje Chicagoje.

Tadas Mickus
Los Angeles

STASYS ŽYMAS

stybės atstatymą, netrukus, jau tų pačių metų gruodžio 5 d., nutarė atgaivinti senąjį Vilniaus universitetą.

Deja, politinių įvykių raida Rytų Europoje ir pačioje Lietuvoje taip susiklostė, jog šis Lietuvos Valstybės Tarybos nutarimas galėjo būti įgyvendintas tik po trijų metų. Ir tai ne Vilniuje, o Kaune.

1922 m. vasario 16 d., dalyvaujant Respublikos prezidentui Aleksandrui Stulginskiui, ministeriui pirmininkui Ernestui Galvanaskui ir švietimo ministeriui Petriui Juodakiui, Kaune buvo iškilmingai atidarytas atgaivintasis Lietuvos universitetas. Jis pradėjo veikti tuo pačiu, Valstybės Tarybos 1918. XII. 5 d. priimtu Vilniaus universiteto statutu.

Tuo norėta pabrėžti atkuriamos aukštosios Lietuvos mokyklos istorinis tęstinumas.

MOKSLO ŠVIESA IŠ VAKARŲ

Popiežiaus Grigaliaus XIII 1579. X. 29 d. duota bule (Institutio universitatis studii generalis diversarum scientiarum... in civitate Vilnensi) įsteigta Academia et Universitas Vilnensis buvo, tiesa, 200 metų jaunesnė už Krokuvos universitetą ir 35 metais už Prūsų vokiečių įsteigtą universitetą Karaliaučiuje, bet užtat ji buvo 53 metais senesnė už švedų įkurtą Tartu universitetą ir beveik 200 metų senesnė už seniausią rusų universitetą Maskvoje, kuris buvo įsteigtas tik 1755 metais.

Beveik prieš 400 metų, daugiausia Vilniaus vyskupo Valerijono Protasevičiaus pastangomis ir rūpesčiu įkurta Vilniaus jėzuitų akademija buvo pilna to žodžio prasme vakarietiška aukštoji mokykla su dėstomąja lotynų kalba, o jos profesoŕa, kaip nurodo Mykolas Biržiška, tikra tarptautinė.

Vilniaus akademijos mokslo personalo narių tarpe užtikame ispanus, vokiečius, portugalus, lenkus, italus, danus, švedus, norvegus, anglus ir prancūzus. Kai kurie jų, dėstydami Vilniuje, savo mokslo raštus išgarsėjo ir Vakaruose, kaip Smiglevičius savo Logika, Tilcovius-Philosophia curiosa, teisininkas Olizarovius — De politica hominum societate, o ypač popiežiaus laurais apdovanotas poetas Sarmbičius, kuris savo poezijos kūriniuose Lirica ir Silvuludia apdainavo Lietuvą ir jos gamtą.

Pradedant XVII amžiumi, Vilniaus akademijos profesorų ir rektorių tarpe randame jau ir lietuvių. Tai visų pirma, trys broliai Kojalavičiai, kurių du buvo Vilniaus akademijos rektoriai. Vyriausias — Albertas, istorikas ir heraldikas, ypač pasireiškė savo 1650 m. lotynų kalba išleista Historia Lituaniae, kuri supažindino Vakarų Europą su Lietuvos praeitimi ir dar ilgą laiką buvo pagrindinis Lietuvos istorijos veikalas.

Toliau — Konstantinas Sirvydas, "lector positivae et concionatur lithuanicus", teologijos profesorius ir žymus pamokslininkas, sakęs pamokslus lietuvių akademijoje Šv. Jono bažnyčioje.

je. Vilniaus akademijos 1629 m. išleistas Konstantino Sirvydo paruoštas trijų kalbų — lotynų, lenkų ir lietuvių žodynas — "Dictionarium trium linguarum" — taip pat ilgą laiką buvo vienintelis lietuvių kalbos žodynas.

KŪRĖ PAGRINDUS TEISINEI VALSTYBEI

Iš pradžios Vilniaus akademija turėjo tik du fakultetus: filosofijos ir teologijos. Be to, akademijoje buvo einami ir vadina-mieji humanistiniai mokslai — lotynų ir graikų kalbos, poezija, retorika ir kiti.

1641 m. spalio 11 d., jėzuitų prašomas, karalius Vladislovas Vaza suteikė Vilniaus akademijai privilegiją įsteigti dar du fakultetus: medicinos ir teisės. Pastarasis pradėjo veikti 1644 m., Lietuvos Kancleriui Kazimierui Leonui Sapiegai davus tam fakultetui įkurti reikalingų lėšų.

Aukštosios teisės mokyklos įsteigimas Lietuvoje prieš 320 metų liudija subrendusią anų laikų Lietuvos teisinę kultūrą. Tai ypač ryškiai pavaiduoja kito Lietuvos valstybininko, taip pat Sapiegos ir Lietuvos Kanclerio, Leono Sapiegos 1588 m. seime pasakyti žodžiai, siūlant priimti naujai parengtą Lietuvos Statutą: —

"Protingi žmonės visais laikais yra pastebėję, kad kiekvienos valstybės doram žmogui nėra nieko brangesnio už laisvę... Dėl to dori žmonės, stodami prieš bet kurį priešą, nesigaili nei savo turto, nei gyvybės, kad tik nepakliūtų į žiaurios priešų jungą, ir, netekę laisvės, nebūtų priversti pagal pavergėjo valią ir norą kaip vergai gyventi.

Tačiau to irgi būtų mažai, jei žmogus, apsisaugojęs nuo išorinio priešų, būtų priverstas kentėti nuo savųjų prispaudėjų...

Užtat teisyne yra sudarytas, kad galingas ir turtingas nesavaliautų, nes, kaip yra pasakęs Ciceronas, teisės vergais esame dėl to, kad galėtume naudotis laisve.

Ir jeigu doram žmogui nėra nieko malonesnio, kaip saugiai savo tėvynėje gyvenant, nesibijoti, kad jo gerą vardą kas nors suters arba jo kūną ir sveikatą sužalos, ar jo nuosavybę pažeis, už tai niekam kitam, o tik teisynei jis turi būti dėkingas, nes nuo bet kokių pasikėsimo saugomas teisės sau ramiai gyvena ir jokios savivalės, šmeižto ir skriaudos nepatiria..."

Tokius tat teisinės Lietuvos valstybės pagrindus dar XVI amžiaus pabaigoje grindė Lietuvos Kancleris Leonas Sapiega.

SENŲJŲ LIETUVOS GIMINIŲ PRISIKĖLIMAS

Itin didelį vaidmenį tautiniam lietuvių atgimimui ir nepriklausomybiniam lietuvių sąjūdžiui aukštoji Lietuvos mokykla — Vilniaus universitetas — suvaidino carinės rusų okupacijos laikais, 1803-1832 metais, nors jo dėstomoji kalba tada jau buvo ne lotynų, ir, deja, ne lietuvių, o lenkų.

Tai buvo Vilniaus universiteto auklėtinis, lituanistinio žemaičių sąjūdžio literatas poetas Simanas Stanevičius, kuris 1823 m. sukurtoje "Žemaičių šlovėje"

paskelbė nustebusiam pasauliui: —

Veizėk, sviete nusimines,
Kas ten šiaurėj atsitiko:
Lietuvos senos giminės
Pražuvime sveikos liko!

1819 m., anot Stanevičiaus "nuo žemaičių beapsėstame Vilniuje" gimęs universiteto žemaičių jaunimo patriotinis sąjūdis turėjo du pagrindinius tikslus: prikelti Lietuvos praeitį ir lietuvių kalbą.

Ką tik baigęs universitetą, atsisakęs bet kokių lenkiškai spausdinti Simanas Daukantas 1822 m. žemaitiškai rašo savo "Darbus senųjų lietuvių". Silvestras Valiūnas lietuvių kalba sukuria istorinę giesmę "Birutą", kuri kaip nurodo Mykolas Biržiška, Lietuvos bajorams ir kaimiečiams ilgą laiką buvo tapusi lyg ir tautiniu lietuvišku himnu. Simanas Stanevičius rūpinasi senųjų lietuviškų raštų, ypač M. Daukšos Postilos persispausdinimu, paruošia naują lietuvių kalbos gramatiką, išleidžia "Dainas žemaičių". Kajetonas Zabitis — Nezabitauskis tyrinėja Lietuvos istoriją, lietuvių kalbą ir jos tarmes, išleidžia pirmą lietuvių bibliografiją ir taip pat ruošia lietuvių gramatiką ir žodyną.

Lietuvos istorijos idealizavimu Simanas Daukantas buvo tikras aušrininkų romantikų pirm-takas. Tačiau, tuo pat metu jis buvo ir liberalas realistas, jau tada kreipęs dėmesį į liaudies švietimą ir jos ūkinės gerovės kėlimą, t. y. į tuos klausimus, kuriais vėliau ypač rūpinosi varpininkai.

Bet ne vien tik Daukanto ir kitų lituanistinio sąjūdžio veikėjų, jų tarp — žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus, taip pat Vilniaus universiteto auklėtinio, lietuviški raštai veikė vėlesnius tautinio atgimimo veikėjus, bet ir lenkiškai rašyti veikalai iš Lietuvos istorijos, kaip antai profesorių Joachimo Lelevelio, Igno Onacevičiaus, Juozo Jaroševičiaus, teisės istoriko Igno Danilavičiaus, etnografo žemaičio Liudviko Jucevičiaus, ir taip pat poezija ir literatūriniai kūriniai Adomo Mickevičiaus, lenkų rašytojo Juozo Kraševskio, kuriuose buvo keliama ir apdainuojama Lietuva ir jos praeitis.

Visa tai rado atgarsį 1883 m. gimusioje "Auszroje".

NENUSLOPINAMAS LAISVĖS SIEKIMAS

Carinės rusų okupacijos laikais Vilniaus universitete veikusių slaptų studentų organizacijų, filomatų ir filaretų (mokslo ir doros mėgėjų) — svarbiausieji siekimai buvo skiepti aukštos moralės principus, skiepti tėvynės meilę, skiepti jos nepriklausomybės idėją, rūpintis pagal išgales liaudies švietimu, švelninti sunkų baudžiavos jungą.

Tų Vilniaus akademinio jaunimo slaptų draugijų steigėjų ir žymiausių veikėjų: Adomą Mickevičių, Tomą Zaną, Antaną Odynę, Joną Čecotą, Igną Domeiką, Aleksandrą Chodzką ir kitus, kaip nurodo tą laikotarpį tyrinėjęs Vincas Maciūnas, stipriai veikė tada Lietuvos visuomenę plačiai paplitusių masonų skelbiami žmonių laimės ir asmeninio tobulėjimo idealai ir asmeninio žygių padaršintos politinių laisvų viltys. Į Zano 1820 m. pava-sarį organizuotas gegužines, pasivaikščiojimus Vilniaus užmiestyje su dainom, deklamacijomis ir kalbom, rinkdavosi iki 200 studentų. Iš jų Zanas suorganizavo "spindulingųjų" studentų draugiją, t. y. tų, kurie turėjo veikti į kitus savo idealizmu ir moraliniu grynumu.

Tokios Vilniaus akademinio jaunimo tarpe vyraavusios idealistinės, liberalizmo, tolerancijos, pažangos ir laisvės idėjų dvasioje pasireiškusių nutaikos neišvengiamai turėjo prisivesti prie kai kurių aktyvesnių pasipriešinimo prieš svetimą okupantą pasireiškimų.

1823 m. prasidėjo areštai, kurie palietė ne vien Vilniaus universitetą, bet ir kitas Lietuvoje veikusias mokyklas. Buvo areštuota per 100 studentų. Vilniaus universiteto rektorius Juozas Tvardovskis ir visa eilė profesorų, jų tarpe Lietuvos istorijos dalykus dėstę Lelevelis, Onacevičius, Danilavičius, buvo atleisti.

Vilniaus universiteto studentų filomatų-filaretų byla 1824 m.,

(Nukelta į 4 psl.)

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karis, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

Birutininkų delegacija padeda vainiką prie Lietuvos laisvės kovų paminklo. A. Gulbinko nuotrauka

BIRUTIEČIŲ IR RAMOVĖNU SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 26-27 dd. Chicagoje įvyko Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės Draugijos suvažiavimas, o kartu ir šių draugijų išseivijoje atsikūrimo dešimtmečio minėjimas. Prieš suvažiavimą visi dalyviai ir svečiai susirinko prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo prie Jaunimo Namų ir susikaupimui, malda ir giesmė pagerbė visus žuvusius ir mirusius dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. Prie paminklo sudėta gėlių puokštės ir vainikai.

Iškilmingąjį suvažiavimo posėdį atidarė ir vedė, asistuojamas L.D.K. Birutės K.Š.M. Dr. Jos Chicago sk. pirmininkė L. Stasiūnienė, L.V.S. "Ramovės" centro vald. pirm. prof. S. Dirmantas. Garbės prezidiuman pakviesti "Ramovės" sk. garbės nariai, garbingi svečiai ir nuspelniusios birutininkės. Invokacija

NEIŠSEMIAMAS...

(Atkelta iš 3 psl.)

studentų nuteisimai ir trėmimai betgi jau nesulaikė bręstančio 1831 metų sukilimo, į kurį įsijungė bemaž visas Vilniaus universiteto akademinis jaunimas. Vien 1831.IV.29-30 d. į sukilėlių eiles stėjo 400 Vilniaus universiteto studentų.

Numalšinęs sukilimą, įsiutęs caras Mikalojus I ne tik 1832.V. 1 d. uždarė "maištingą" Vilniaus universitetą, bet grasino patį Vilniaus miestą perkrikštyti "Čortovgradu" (Velniaipiliu), klaidingai įsivaizdaves, kad Vilniaus miesto vardas kilęs iš žodžio velnias.

Šitaip, vieno anų laikų amžininko žodžiais tariant, - Vilniuje "užgeso Lietuvos liberalizmo ugnis".

Tačiau neamžinai. Kitame straipsnyje: PERTRUMPĄ LAIKĄ NUOSTABI PAŽANGA.

paskaitė vysk. V. Brizgys ir ev. kun. A. Trakis. JAV ir Lietuvos himnų giedojimui vadovavo solistė I. Motiekaitienė, pianinu padėjo M. Motiekaičiui.

"Ramovės" c. valdybos pirminkas prof. S. Dirmantas savo

žodyje nupasakojo paskutinių metų ramovėnų didesnius darbus, o vėliau įteikė tik ką išspausdintą Sąjungos dešimtmečiui paminėti knygą visiems garbės svečiams. Ta pačia proga Z. Raulinaitis, Kario redaktorius apdovanotas

DIRVOS ROMANO KONKURSAS

Lietuviai rašytojai nuoširdžiai kviečiami dalyvauti Dirvos skelbiamame romano konkurse. Laimėtojai bus išmokėta 1,000 (vieno tūkstančio) dolerių premija.

Konkurso sąlygos:

* Veikalo žanras - romanas.

* Veikalas turi būti niekur nespausdintas.

* Veikalo tematika ir dydis neaprežiami, bet kūrinys turi būti vertingas literatūrinio požiūriu.

* Konkursą laimėjęs autorius premijuotą kūrinį leidžia spausdinti Dirvoj be atskiro atlyginimo.

* Premijuoto romano autorius pasilieka sau atskiro išleidimo teises, bet sutinka dėl leidimo sąlygų tartis visų pirma su Vilties Draugijos leidykla.

* Viena rankraščio kopija, perrašyta mašinėle, jury komisijai atsiunčiama iki 1962 m. rugpjūčio 15 d., 6 val. vakaro.

* Konkurso slaptumui užtikrinti, veikalai siunčiami tokiu būdu: 1. Autorius veikalą konkursui duoda ne tikra savo pavarde, bet pasirašęs slapyvardžiu. 2. Prie rankraščio pridedamas uždaras vokas, ant kurio pakartojamas minėtas autoriaus slapyvardis. 3. Vokan įdedamas mažesnis uždaras vokelis su tikra autoriaus pavarde ir adresu.

* Jury komisijos nepremijuoti veikalai grąžinami autoriams išlaikant šiuo atveju reikalingą slaptumą.

* Jei kurį nors nepremijuotą romaną Dirva norėtų spausdinti savo skiltyse, dėl to su autorium tariamasi atskirai.

* Dirvos romano konkurso juri komisiją sudaro Dirvos redakcijos atstovas - Stasys Santvaras, du rašytojai, Lietuvių Rašytojų Draugijos nariai - Antanas Gustaitis ir Faustas Kirša, ir du grožinei literatūrai artimi asmenys - dail. Viktoras Vizgirda ir Juozas Kapočius. Jury komisijos sprendimai daromi balsų dauguma.

* Konkursą laimėjusiam rašytojui 1000 dolerių premija bus įteikta Clevelande, Ohio, Dirvos metinės šventės metu, 1962 m. rugsėjo 29 d.

* Dirvos romano konkursui rankraščiai, perrašyti mašinėle, nelaukiant nustatyto termino, siunčiami šiuo adresu: Stasys Santvaras, Dirvos romano konkursui, 404 K St., So. Boston, Mass., U.S.A.

Šio romano konkurso 1,000 dolerių premijos mecenatas yra JONAS ČESNA, iš Omahos, Nbr.

Dirvos Redakcija

piningine premija už straipsnį "Aisčiai karinės istorijos šviesoje", tilpusį 1961 m. Karyje.

Po vysk. V. Brizgio, Lietuvos gen. konsulo dr. P. Daužvardžio, Birutininkų Chicagos sk. pirm. L. Stasiūnienės, o taip pat eilės asmenų sveikinimų ir pareikštų linkėjimų, posėdis uždarytas.

Suvažiavimas išklause, o vėliau savo darbo posėdžiuose išdiskutavo, kruopščiai paruoštą Ramovės c. valdybos sekretoriaus A. Reklaičio (jis taip pat minėto S-gos leidinio vyr. redaktorius), pranešimą apie Sąjungos dešimtmečio veiklą ir gaires atečiai.

Tos pačios dienos vakare ten pat, Jaunimo Centro namuose, įvyko suvažiavimo garbei ramovėnų-birutininkų banketas. Bankete dalyvavo be suvažiavimo dalyvių apščiai chigagiškių. Banketas praėjo gražioje nuotaikoje ir sudarė galimybę seniems prieteliams pabendrauti ir pasitarti įvairiais klausimais, o jaunesniesiems šauniai pasilinksinti.

Sekmadienį Tėvų Jėzuitų koplyčioje suvažiavimo dalyviai išklause Šv. Mišias. O po jų vėl susitelkę Jaunimo Namų salėse darbo posėdžiams, atskirai birutininkės ir ramovėnai. Aptarta draugijų darbo keliai, svarstyta tolesniėjimai ir kiti organizaciniai reikalai.

Ramovėnų suvažiavime išrinktieji centro valdybos nariai jau pasiskirstė pareigomis, būtent: prof. S. Dirmantas - pirmininkas, Santykiams su kt. organizacijomis, spauda ir kt. vicepirm. V. Mieželis, sekr. J. Švedas, pačios Ramovės vidujiniams reikalams vicepirm. K. Dabulevičius, sekr. - J. Gaizutis, išdininkas - K. Oželis ir išdo globėjas J. Variakojis. Bendrai suvažiavimas vyko darnia, gražia nuotaika ir dideliu pasinešimu lietuviškajam darbui, Lietuvos laisvės akcijai, lietuviybės išlaikymui.

(mv)

KORP! NEO-LITHUANIA VASAROS STOVYKLA

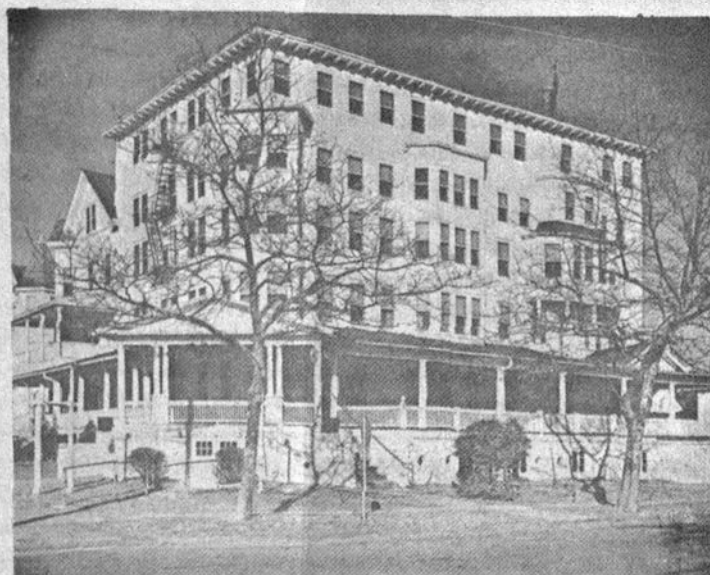
Šiais metais neolithuanų vasaros stovykla įvyksta prie Atlanto gražioje J. Kapočiaus vasarvietėje — Osterville Manor Cape Cod, Mass. nuo rugpjūčio 25 d. iki rugsėjo 3 d.

Visi korporantai prašomi atostogas taip sutvarkyti, kad galėtų dalyvauti stovykloje.

Vyr. Valdybos pavedimu šiemet stovyklą organizuoja ir praveda New Yorko neolithuanai. Visais stovyklą liečiančiais reikalais prašome kreiptis į E. Noaką — 103-53 104th St., Ozone Park 17, N. Y.

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba

HOTEL NIDA CORP.

SEVENTH & PARK AVENUES ASBURY PARK, N. J.
Prospect 4-7788

Visi maloniai kviečiami vasaros poilsui prie Atlanto į viešbutį "Nida" Asbury Parke, N. J. 7-tos ir Park Ave. kampe, telef. PR 4-7788. Švarūs kambariai, rami vieta, pigūs ir skanus maistas.

Viešbučio salė išnuomojama įvairiems pobūviam. Prie viešbučio veikia restoranai ir barai. Patogus susisiekimas traukiniu ir autobusais. Savininkai P. C. Mačiuliai.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE

APLANKYKITE

PARAMA

MIDWEST

MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St.

Marquette Parke

Telef. RE 7-1731

SAV. J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia gėrimus pirksite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1. ASBACH URALT 5th 4.95
2. BISQUIT 3 star Cognac 5th 4.98
3. CHIANTI Imported Wine Quo. . 0.98
4. MARTINI or MANHATTAN KVORTA ... 5th 2.98
5. GERMAN BRANDY 10 metų senumo 5th 4.39
6. DUJARDIN GERMAN BRANDY 5th 5.29
7. LONDON DRY GIN 80 proof KVORTA 5th 3.59
8. KRON-BRANNVIN AQUAVIT 5th 3.98
9. IMPORT. PRANC. LIKERIAI 5th 2.98
10. BORDEAUX pranc. vynai .. 5th 0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kainomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

Vertė J. P. PALUKAITIS

(27)

— Ar tiksliai tai žinote? — paklausė Janscis, toli palinkdamas priekin savo kėdėje.

— Labai tiksliai. Prašau klausyti. Kai tuomet keli kiti anglų mokslininkai perėjo į rusų pusę, Jeningas vienuose pareiškimuose tuos žmones labai energingai užtarė. Jis griežtai pasisakė prieš tai, ką jis pavadino perdėtu nacionalizmu, ir pareiškė, kad kiekvienas žmogus turįs teisę laisvai apsispręsti ir sekti savo sąžinės reikalavimus. Tuoj po to, kaip ko kito ir nebuvo galima laukti, rusai susirišo su juo. Tačiau jis juos atstūmė, pareikalavo ko greičiausiai nešdintis atgal Maskvon pareikšdamas, kad rusiškajam nacionalizmui dar mažiau pritariaus, negu angliškajam. Jis grynai teoretiskai tekalbėjęs, pasakė.

— Iš kur tamsta taip tiksliai žinai?

— Mes turime visą pasikalbėjimą juostoje — mes buvome visame name įmontavę mikrofonus. Tačiau tų jo pareiškimų tada vieno nepaskelbėme, o kai jis perėjo pas rusus, jau buvo pervėlu — joks žmogus nebūtų patikėjęs.

— Tai tiesa, — pastebėjo Janscis. — Ir po to pasikalbėjimo su rusais jūs greičiausiai nustojote profesorių sekę?

— Taip, nustojome, — patvirtino Reinoldas. — Bet tai nebūtų nieko pagelbėję — mes sekėme klaidingą galą.

Praėjus vos tik dviem mėnesiam nuo to pasikalbėjimo su rusais, Jeningo žmona su šešerių metų sūnumi — profesorius buvo vėlai vedęs — išvyko pailsėti į šveicariją. Jeningas iš tikrųjų norėjo vykti kartu su jais, bet paskutinę akimirka kažkurie svarbūs reikalai jį sulaukė. Taip išvažiavo žmona ir sūnus pirmiau, o jis ruošėsi su jais susitikti viename Zuericho viešbutyje dviem dienom vėliau. Kai jis nuvyko, jų ten jau nebebuvo.

— Pagrobtį, žinoma, — lėtai pratarė Janscis. — Ir Austrijos siena ryžtingiems žmonėms nėra lemtinga kliūtis. Bet greičiau: naktį laivu.

— Tai prileidome ir mes, — tęsė Reinoldas. — Per Bodeno ežerą. Tuo tarpu tiek tėra tikra, kad su Jeningu buvo susirišta, vos tik jam atvykus į viešbutį. Jam buvo pasakyta, kas įvykę, ir neleista suabejoti, kas atsitiktų su jo žmona ir sūnumi, jei jis tuoj pat nevyktų už geležinės uždangos. Jeningas gali būti keistuolis, bet nėra kvailys: jam buvo aišku, kad tie žmonės nejuokauja, ir jis tuoj pat iškeliavo su jais.

— O dabar jūs greičiausiai norite jį susigrąžinti?

— Taip, mes norime jį susigrąžinti. Ir todėl aš esu čia.

Janscis nusišypsojo.

— Nepaprastai smalsaujuos iš tamstos, pone Reinoldai, išgirsti, kaip jūs planuojate išsigabenti profesorį, žinoma, kartu su žmona ir sūnumi, nes jis be jūdvių vistiek nekeliaus. Tai trys žmonės, pone Reinoldai — senas žmogus, moteris ir vaikas; Maskva labai toli nuo čia, ir sniego stepėse labai daug.

— Ne trys žmonės, — tarė Reinoldas. — Reikalas liečia tik vieną — profesorių. Ir man dėl jo nereikia keliauti iki Maskvos. Jis yra čia, Budapeste.

— Čia? — nustebęs paklausė Janscis. — Ar tikrai tai žinai, pone Reinoldai?

— Žinau tai iš pulkininko Macintosho.

— Tai turi būti tiesa, tai Jeningas tikrai turi būti čia, — Janscis atsisuko ir žiūrėjo į Grafą. — Ar tamsta ką nors apie tai girdėjai?

— Jokio žodžio. Ir mūsų įstaigoje niekas to nežino.

— Ateinančią savaitę tai žinos visas pasaulis, — ra-

miai, bet tvirtai pareiškė Reinoldas. — Kai pirmadienį bus atidarytas tarptautinis mokslininkų kongresas, profesorius Jeningas pasakys pirmąją kalbą. Jis bus išstatytas, kaip paradinis arklys. Tai bus didžiausias propagandinis triumfas, kokį komunistams bus pasisekę pasiekti per pastaruosius kelerius metus.

— Taip, taip. — Janscis kažką galvodamas, pirštais barbeno į rašomojo stalo viršų, paskui staigiai pakėlė žvilgsnį. — Jūs sakote, kad norite paimti tik vieną profesorių.

Reinoldas linktelėjo pritardamas.

— Vien tik profesorių! — pakartojo Janscis ir pasižiūrėjo į Reinoldą. — Taip, Dieve, ar jūs visiškai nesuprantate, koks likimas tada lauks jo žmonos ir sūnaus? Aš turiu tamstai, pone Reinoldai, pasakyti, kad, jeigu norite mūsų pagalbos...

Reinoldas pakėlė rankas, nutraukdamas klausimą.

— Jeningo žmona jau Londone, — tarė jis. — Prieš maždaug dešimtį savaičių ji sunkiai susirgo, ir Jeningas reikalavo, kad ji vyktų operacijai į Londoną, ir jis priverstė rusus, kad jie sutiktų su jo reikalavimais — negalima gi profesoriaus masto žmogaus įmesti kalėjiman, jį kankinti arba atlikti "smegenų plovimą", tuo pat metu nesunaikinant jo mokslinių sugebėjimų, o jis kategoriškai pareiškė, kad netęsias savo darbo, kol jam nebus užtikrintas jo reikalavimų išpildymas.

— Matyt, tai drąsus žmogus, — pasakė susižavėjęs Grafas.

— Taip, — nusišypsojo Reinoldas. — Jeigu jis užsi- spiria, tai geriau nesiginčyti. Tačiau šiuo atveju nebūta didelių nuopelnų. Rusai nieko nepraranda, atvirkščiai, jie viską laimi — būtent, tolimesnį didžiausio šiandien gyvenančio balistikos specialisto bendradarbiavimą. Jie pasiilko Rusijoje abi didžiulias kortas, profesorių ir sūnų, ir jie žino, kad Jeningo žmona grįš. Be to, jie pareikalavo, kad visa tai vyktų didžiausioje paslaptyste. Anglijoje gal tik nepilnas tuzinas žmonių žino, kad profesoriaus žmona yra Londone; to nežino net gydytojas, kuris ją operavo.

(Bus daugiau)

Santrauka Adolfo Vaičiūčio paskaitos, skaitytos LKF suruoštoje M.K. Čiurlionio akademijoje Melbourne.

Nuo mažens visa savo esybė suaugęs su garsų pasauliu, su komponavęs pirmąją lietuvišką simfoniją "Miške", baigęs ilgąs muzikos studijas Varšuvoje, sukuręs eilę sonatų, preliudų piano muzikai, dar gilines savo kompozicinę pajėgumą Leipco konservatorijoje, galėjo neabejotinai apie savo kalbėti kaip visas yra yra pasakęs kontrapunkte: "Visą pasaulį vaizduojus kaip didelę simfoniją. Žmonės tai gaidos, gražios melodijos tai tolimieji Druskininkai ir Varšuva".

Tokiame muzikiniame subrendime būdamas 26 metų amžiaus, Mikalojus Konstantas Čiurlionis 1901 metais gruodžio mėn. 22 dieną rašytame iš Leipco laiške Marijonui Markevičiui paminėsi su sidomėjimą tapyba: "Baigiau visas paskaitas ir esu laisvas kaip paukštis (be sparnų). Nupirkau keletą (tubų) dažų ir drobę". Tą pačią dieną rašytame kitame laiške savo broliui Stasiui tarp kitko pažymi: "Aš savo šventes jau pradėjau. Šiandieną nutapiu kažką panašų į Druskininkų ežeruką, bet nepavyko, nes dangus pasidarė kažkokios vokiškas, baisiai pikta; tačiau nenustojau vilties mano būsimieji tapybiniai darbai bus geresni". Vėlesnieji laišakai rašyti giminėms bei pažįstamiems dažnai buvo pagrįžiami jo paties paįštytais vaizdais. Tai dažais, tai tušu plunksnele vaizduodavo Čiurlionis savo mintis atvirukuose.

Baigęs Leipco konservatoriją 1902 metais, Čiurlionis persikelia į Varšuvą. Susidomėjęs tapyba stipriai, Lanko Kauziko paįšybos mokyklą. Tačiau jau susikristalizavęs individualus charakteris nebegalėjo pakęsti akademinio mokymo būdo mokykloje. Pats Čiurlionis prisipažįsta, kad mokykloje piešti nesiseka. Akademiniis mokyklos būdas kopijuoti gamtą, paįšyti žmogaus kūną, studijuoti anatomiją, buvo visiškai priešinga persunkto muzikalumo bei pasakiškumo Čiurlionio vaizduotei. Čiurlionis troško vaizduoti linija bei spalvomis savo vaizduotės fantastinį pasaulį. Fizinis žmogaus kūnas, klasikinio grožio proporcijos, kurios buvo nustatytos jau ketvirtame šimtmečio prieš Kristų, graikų estetikų, kaip nedomino Čiurlionio. Realistinis pradai, kuris labai stipriai išskaitomas to laikų lietuvių literatūroje bei vaizduojamas mene, nepaveikė jo kūrybos.

Metafiziškas mąstymo būdas, išplaukęs iš muzikinės brendimo aplinkumos, domėjimasis dangaus kūnų mistine jėga, bei indų religija ir filosofija, žavėjimasis liaudies pasakomis ir padavimais, net savitas įžvelgimas į realistinę aplinką, įgalino Čiurlionį tapyti pasakiškus, fantastiš-

kus, simboliškus paveikslus. Taip Čiurlionis pamažu užleisdamas muziką nukrypo į tapybą, kur jis rado didesnę meilę ir savęs išsakymą muzikiniuose, mistiškai simboliškuose paveiksluose.

Kur Čiurlionis nevažiavo, kur neapsistodavo, Druskininkai buvo jo mėgiamiausia vieta. Druskininkuose buvo produktingas tapyboje. Druskininkuose užrašinėjo liaudies dainas bei jūmelodijas,

sesiseris. Aš pažinojau jo tėvą vargonininką, kurį dažnai klausinėdavau apie jo sūnų, nedirsdamas užkalbinti paties Čiurlionio, kuris buvo labai kuklus. Jo tėvas patarė man nesiekti jo sūnaus pavyzdžiu, nes nieko gero man gyvenime nepadės. Aš tankiai būdavau jo namuose ant ežero kranto Druskinė, kur manotėvas pasitė gražų namą. Aš mačiau Konstanto paveikslus, kurie labai domino mane, bet tuo laiku

milžinišką mėlyną vėliavą ir pravėrė duris mūsų prasčiokams. Tai buvo žaismas. Daugumas jautėsi kaip silkės bačkoje. Buvo tokių, kurie įkyriai reikalavo paaiškinimų. Buvo ir tokių, kurie žiūrėdami į mano paveikslus juokais trūkę, o gal vos keletas šitą pajutę, suprastę?"

Čiurlionis nemėgo savo paveikslų aiškinti. "Piešinys pats turi kalbėti, žodžiais to neišaiškinti", sakydavo Konstantas tiems, kurie kreipdavosi į jį prašydami paaiškinimų. Tikrai muzika ir nerealistinė tapyba turi kalbėti pati ir žodžiais beveik neįmanoma paaiškinti intymios nuotaikos, kuri vyksta iš giliai sudėtingo kūrėjo jausmų pasaulio. Jausmai, kaip žinome, tiek geri tiek blogi sunkiai aiškinasi. Tik jausmus seką veiksniai yra realistiniai ir visiems suprantami. Meilė, neapykanta, pavydas, baimė, kančia, džiaugsmas yra universalūs jausmai, neskiriant rasės ar spalvos ir visi juo daugiau ar mažiau, rečiau ar tankiau išgyvena. Todėl nenuostabu, kad Čiurlionio tapyba išaugusi iš labai išlavinto muzikinių mistinio intelekto, buvo nesuprantama naujovė 20 a. pradžioje šiaurinėje Europoje.

Įdomu pastebėti šioje vietoje faktą, kad indų lyrikas filosofas, pedagogas, menininkas Rabindranath Tagore, kuris menė ieško grožio, bet savęs išsakymo per formą ir ritmą, lygiai kaip Čiurlionis pasisako nemėgęs aiškinti savo piešinių. "Žmonės dažnai teirėjasi reikšmės mano paveikslų. Aš pasilieku tylus kaip mano paveikslai. Jie turi kalbėti, bet neaiškinti. Meilė pasilieka paslaptimi, nors ir iškalbėta".

Jaudinančiai nuostabu patirti, kaip dvi genialios asmenybės, kurias skyrė tūkstančiai mylių nuo viena antros, išreiškia visiškai tą pačią mintį apie savo piešinius.

1906 metais Čiurlionis materialiai paremtas ponios Volmanienės aplykė Prahą, Muncheną, Vieną, Dresdeną, Nuerembergą. Iš jo laiškų sprendžiame, jam žaviausi miestai buvo, kurių pastatai baigiasi bokštais padangėje. "Prah - labai gražus ir įdomus miestas. Visą nusmaigstyta senais gotiko bokštais. Nepaprasto gražumo juodi amžių apkrūti vartai, milžiniškom šventųjų statulom papuoštas tiltas. Buvau vadinamame Rudolfine, atseit plastinio meno muzėjuje, mačiau Mykolo Angelo "Šv. Šeimyną" Rubenso "Kankinius ir šv. Augustiną" Van Dyko "Berniuko su šuniu" portretą. Salų čia kelio, bet aš išvardinu tik tuos paveikslus, kurie man patiko".

Kitame laiške Čiurlionis aprašo Muencheno ir Vienos apsilankymą. "Didingų dalykų yra mažai lygiai kaip mieste, mažai dangų siekiančiais bokštais rūmų. Kuo daugiau visokių meistry, tuo galingesnis amžius, tuo puikesnė salė. XIX amžius davė mums Boeckliną. Taip tai didingi rūmai mūsų secesijos miestuose šiuokas (Stuck) - puikus koloristas, jo "Karas" silpnas už Boecklino "Kara", vis dėl to tai yra dalykas, kuris daro įspūdį. Klingeringas rimtas, bet sunkus tapytojas. Segantini puikus, tačiau per daug didelis technikas, kad galėtų būti genialus. Esu matęs tik vieną Puvijde Shavames paveikslą. Labai man patiko, bet manau, kad jis turi geresnių dalykų. Mūsų XX amžiaus pradžia reiškiasi chaotiškai, tūkstančiai dalykų, kuriuos esu matęs padarė man vieną įspūdį, kad tapyba kažkur veržiasi, kad nori sudaužyti ligšiolinius rėmus, tačiau juose lieka."

Neišdildomi atsiminimai ir įspūdžiai visam gyvenimui tai Nuerembergas, Praha, Valdyck, Rembrandt, Boecklin ir Valazquez, Rubens, Tician, Holbein, Rafael, Murillo ir kit. Nuerembergas - tai gražus miestas, kurį sunku įsivaizduoti, kaip koks nuostabus sapnas. Keturias dienas nuo 8 val. ryto iki 10 val. vakaro vaikiojau, o naktį dejavau ir mirkliau vandenį sutinusius padus ir kulnis. Buvau Muenchene, kur pamačiau dukart daugiau paveikslų negu Dresdene ir ypač daugumą naujų: Boecklino, Stucko, Klingerio. Baisiai man patiko Van Dyck ir Rembrandt, o apie Aoeckliną tai jai ir nebe-

M.K. Čiurlionis

"Pyramidų sonata".

kalbėsiu."

Iš šių kelių pasisakymų apie matytus Europos meno meistrus jaučiame Čiurlionio gilų meninį pajutimą ir nuovoką išskirti tik pačius stipriausius tapytojus. Taip pat galima įžvelgti ir pasigėrėjimą jam artimesniais tapybine forma ar idejine mintimi tapytojais, kaip Boecklin ir Puvij de Shavannes. 19 amžiuje Prancūzijoje ir Vokietijoje keitėsi estetikos sąvoka, realistinis ir klasikinis pradai, nors ir stipriai laikydami tradicijų, pradėjo skilti, užleisdami vietą fantastiškumui. Boecklin buvo vienas iš tų, kuris savo romantiškus paveikslus pripildė panais ir bachantėmis ir suteikė savo kūrybai mitologinio dieviškumo. Taip pat baimė, panika, mirtis, karas sunkiai persekiojo Boecklino mąstyseną ir minėtas temas realizavo drobėse. Čiurlionui darė didelį įspūdį Boecklino paveikslas "Karas".

Čiurlionis pradėjo tapyti sąmoningai ar sąmoningai veikiamas tų estetinių pasikeitimų, vadinamų secession. Čiurlionis atsiremia į tą beribį judėjimą, kuriame daugelį meno mąstytojų nusigrėžė nuo realybės ir ieškojo naujų aspiracijų išreiškimui savęs. Simbolinis peizažas atrodė ne dabarties vaizdavimas, bet ateities veiksmas, tiek gerų kiek blogų visatos jėgų. Stagnacija pakeičiama judėjimu, lygumos, kalnai, jūros, dangus pripildyta panikos bei jėgos, iššaukiančios įtampą ir dramatiškumą. Natūra pripildyta mirtį nešančiais simboliniais piešiniais "Laidotuvių Ciklas". Visuotinė sunaikinimą ir apatiją, bejėgiškumą prieš fatališką gamtos jėgą žiūrime paveiksluose "Audra" ir apsuksintą protavimą, gal paveiktą kasdieniško ir nesėkmės paveiksluose "Regėjimas". "Vilties" pastelėje jaučiame daugiau pažemintų jausmų simbolišką pasisakymą, o pirmuose "Pasaulio sutvėrimo" bandymuose daugiau žiūrime nerūšiškos miglotos problematiškos minties sprendimus būdingus literatūrai, bet tada sunkiai išmezgamus tapybine forma.

Netrukus Čiurlionis palieka vokiečių secesionizmo įtaką ir bekompromisiniai atsigręžia į savo asmenybę, stipriai suaugusią su melodijs ir harmonija. Muzika tai simbolizuotų garsų ritmas jam yra kelrodžiu ateities vizijų įgyvendinimui. Jo paveikslų temos yra simboliškos; vieni darbai pagrįsti liaudies pasakų turtinga fantazija "pasakų triptikas". Kiti primityvus žmogaus iš kartos į kartą paremiama religinio instinkto "Žalčio Sonata". Treti: reprezentuojantys daiktai išlaisvinti iš realistinės struktūros ir kaip kompozitoriaus gaidos, harmoningai sugrupuoti atsiskleidžia mūsų akiai fantastišku gamtovaizdžiu.

Melbourne (Australijoje) Dainos Sambūrio moterų choras su savo administratoriumi L. Baltrūnu (kairėje) ir dirigentu A. Čelna (dešinėje).

"Fantazija". Ketviti, kaip "Pyramidų Sonatos", aiškiai inspiruotos paslaptingos egiptiečių sfinksų ir piramidžių kultūros. Dar kiti, kaip "Vasaros ir žiemos ciklai", kurių mintys išsi-veržia iš kūrėjo gilaus natūros pastabumo ir grožio pajautimo, gal net nesąmoningai, bet intuityviai iškelia Čiurlionį į vadovaujantį atstovą naujos abstraktinės estetikos šiaurinėje Europoje.

Čiurlionis turėjo labai stiprią mąstymo jėgą, ne realistinę, bet metafizinę mąstymo būdą, fantastiškų daiktų grupavimą ir gilų mistinės natūros jausmą. Jis palieka žemišką natūrą ir pasikelia į pasaulį, kuriame nėra jaučiamas laikas, jis vaizduoja savo paveiksluose vyksmą, transparentinės materijos, kuris vyksta už žemės ribų. Nepaprastuose "Žvaigždžių Sonatos" paveiksluose Čiurlionis prieš penkiasdešimt keturis metus atskleidė prieš mūsų akis harmoningą kosminio pasaulio grožį.

Maxim Gorkij, būdamas pats realistinis rašytojas, pastebėjęs Čiurlionio paveiksluose muzikalumą ir fantastiškumą, išreiškė didžiausią pritarimą tapytojo pasirinktam tapyimo būdui. "Buitis, žanras, visa tai (Nukelta į 6 psl.)

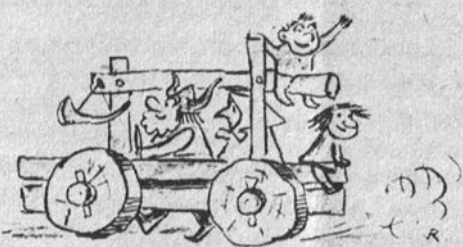
AUGA DĖMESYS M. K. ČIURLIONIUI AUSTRALIJOJE

Šiomis dienomis Sydneyje įsisteigė Draugija dail. M. K. Čiurlionio kūrybai nagrinėti ir populiarinti lietuvių ir svetimtaučių tarpe. Valdybon išrinkti: pirminku — estas, didelis Čiurlionio gerbėjas E. Aavik, nariais rašytojas K. Kazokas ir dail. J. Bistrickas.

Kovo 10 d. LKF Australijos Valdyba Melbourne suruošė įspūdingą M. K. Čiurlionio akademiją, kurioje dail. Adolfo Vaičiūčio skaitė apie mūsų tautos žymiojo dailininko tapybą, Alena Karazijienė apie jo muzikinę kūrybą ir Aldona Čininienė, artima M. K. Čiurlionio giminaitė, apie jo gyvenimą ir asmenį. Programa buvo pajavairinta M. K. Čiurlionio muzikos kūrinių paskambinimu bei tapybos kūrinių pademonstravimu epidioskopu.

Dail. Adolfo Vaičiūčio ir Antanas Krausas steigia Melbourne diskusijų klubą "Romuva", kuris savo programoje skirs nemažą dėmesį M. K. Čiurlionio kūrybos nagrinėjimui bei jos populiarinimui. (k)

KAM VARGTI, KELIAUTI...

PRALEISKITE ATOSTOGAS MEŠKOJ PRIE ATLANTO.

VILA MEŠKA

42 Beach St., Monument Beach, Cape Cod, Mass.
Tel. Buzzards Bay, PLaza 9-3251.

VASAROS SEZONUI ATIDAROMA BIRŽELIO MĖN. 16 D. IKI RUGSĖJO 9 D.

ŠEIMININKAI PASIRUOŠĘ JUS MALONIAI PRIIMTI.

KAINOS savaitei su pensijonu: SUAUGUSIEMS \$50.00, VAIKAMS \$25.00. Didesnėms šeimoms daroma nuolaida.

15% nuolaida nuo birželio mėn. 16 d. iki liepos mėn. 9 d.

IKI SEZONO PRADŽIOS KREIPTIS:

St. Lušys, 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y., Tel. EVERgreen 7-5576.

PO BIRŽELIO MĖN. 16 D.:

VILA MEŠKA

42 Beach St., Monument Beach, Cape Cod, Mass.
Tel. Buzzards Bay, PLaza 9-3251.

Žaibo moterų tinklinio I komanda, laimėjusi varžybas. Iš kairės: R. Staniškytė, N. Gelažytė, R. Besperaitytė, A. Liutkutė, I. Besperaitytė, E. Vodopolienė, A. Barzdūkaitė.

V. Plidžinsko nuotrauka

Žaibietės - S. Ohio meisteris

Clevelande įvykusiose Lake Erie A.A.V. distrikto 1962 m. Tinklinio Pirmenybėse dalyvavo net 4 Clevelando LSK Žaibo komandos - 2 vyrų ir 2 moterų.

MOTERŲ I-JI KOMANDA iškovojė I vietą, tuomi apgindama distrikto meisterio titulą, laimėta 1961 m. Savo kelyje į laimėjimą žaibietės pirmiausia įveikė Bellevue R.O.T.C. pasekme 2:0, toliau Clevelando Ukrainietės 2:0 ir laimėtojų pusės baigmėje, savo didžiausias varžoves Clevelando Latvės 2:0. Kadangi buvo žaidžiama "2 minučių" sistema, su latvėmis prisėjo dar kartą susitikti ir po atkaklios kovos įveikti. Tuo būdu mūšikės jau 5 metai iš eilės laimėjo distrikto nugalėtojų titulą. Laimėtojos gavo gražią vienkartinę dovaną ir, papildomai, kiekviena žaidėja asmeniškai dovanėles.

M. K. ČIURLIONIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

gerai", kalbėjo Gorkij. "O kur svajonė? Kur svajonė, fantazija klausiu aš? Kodėl mes neturime Čiurlionių? Juk tai muzikinė taisyklė! Man Čiurlionis patinka tuo, kad jis mane verčia galvoti, kaip literatūrai!

Nėra abejonės, kiekvieną mąstantį žmogų Čiurlionis verčia galvoti. Jo absoliučiai skirtingas tapymo būdas ir mąstymas įrašo jo vardą į pirmiausių Europos tapytojų grupę. Čiurlionis yra šaknis to plačiašakio abstraktaus meno, kuris išsiplėtė visame pasaulyje po antrojo pasaulinio karo. Aš visiškai neabejoju, kad Vasil Kandinskis, kuris suformavo abstrakčio meno teoriją buvo inspiruotas Čiurlionio galinčių paveikslų, turinčių abstrakcijos meno pradmenis. Mūsų visų didžiam skausmui Čiurlionis per anksti fiziškai pasitraukė iš pasaulio ir nespėjo užsirekomenduoti savo originaliomis kompozicijomis Europoje. Politiniai pasikeitimai Rusijoje sustabdė Čiurlionio asmenybės augimą, kuris jau buvo įsišaknijęs Petrapilyje ir užėmė labai garbingą vietą naujame Rusijos meno judėjime. Lietuvių buvo maža grupelė, kurie surinko jo nemirtingus kūrinius ir sudėjo į jo vardo galeriją Kaune. Galerijos durys buvo pravertos visiems, tačiau labai retas išdrįso įkelti koją ir susikaupti prieš paslaptingą paveikslą "Karalių Pasaka", kuriame simboliškai intymiausiomis spalvomis Čiurlionis pavaizduoja savo, o kartu ir mūsų visų saulėtą gimtinę Lietuvą. Retam buvo žinomi "Jūros sonata" trijulė: alegro, andante, finale originaliausiu būdu išspręsta jūros galybė ir pasakiškumo ritmas ir grožis.

Tik reti svečiai iš užsienio užklydę į Čiurlionio galeriją buvo sužavėti jo paslaptingomis drobėmis. Tarpe jų prancūzų humanistas Romain Roland laiške entuziastingai atsiliepia apie Čiurlionio kūrybą:

"Negaliu pasakyti, kaip aš esu sujaudintas to tikrai žavingo meno, kuris praturtino ne tiek tapybą, bet ir žmogaus horizontus telefonijos bei muzikos ritmikomis srityse. Koks tai būtų pilnavaisis tokio turtingo atradimo išsivystymas didelės erdvės tapyboje, monumentalios freskose. Tai - naujas dvasinis žemynas, kurio Kristopu Kolumbu tapo Čiurlionis".

Adolfas Vaičaitis

Žaibo I-ją komandą atstovavo: A. Barzdūkaitė, A. Liutkutė, R. Staniškytė, E. Vodopolienė, R. Besperaitytė, I. Besperaitytė. Komandoje trūko J. Koklienės, E. Kayackaitės ir N. Gelažytės. Be to V. Karosaitė žaidė už Žaibo 2-ją komandą.

Žaibo moterų II-ji komanda, ši kartą būdama nepilnoje sudėtyje, pralaimėjo abejas pirmas rungtynes ir iš tolimesnių varžybų išskrito. Komandoje žaidė: L. Juodytė, D. Jurgaitytė, V. Mockutė, V. Karosaitė, G. Garlaite ir D. Čiurlionytė.

Vyrų I-jai komandai šiais metais sekėsi blogiau. Žaisdama labai nepilnoje sudėtyje, pirmose rungtynėse buvo priversti nusileisti prieš Clevelando Central YMCA 2:0. Nukritę į pralaimėtojų pusę nesunkiai įveikė Žaibą II, tačiau gana nelauktai pralaimėjo prieš Brooklyn YMCA 2:0 ir iš tolimesnių varžybų buvo eliminuota.

Pirmenybes laimėjo pereitų metų meisteris - Mansfieldo YMCA.

Žaibo I-ją komandą atstovavo: J. Zorska, V. Morkūnas, A. Liutkus, J. Vodopalas, J. Kijauskas ir K. Zorge.

Žaibo II-ji komanda susidedanti iš prieauglio gavo varžybų krikštą. Pirmose rungtynėse pralaimėjo prieš Euclid YMCA nukrito į pralaimėtojų pusę, kur turėjo nusileisti prieš Žaibo I-ją komandą ir iš tolimesnių varžybų iškristi.

Žaibo II-je komandoje žaidė: A. Grigaliūnas, V. Laniauskas, R. Šikšnius, K. Zylė, K. Augis, V. Stoškus ir A. Koklys.

(S)

Pradėk vasarą su J. Gilaudos knyga IKARO SONATA. Pas visus knygų parduotuvėms

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS TAUPYTOJAMS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Bishop 2-1397

MENO PARODA IR KARTŪNŲ DIENA DAINUVOJE

Birželio 9 d., šeštadienį, Jaun. Stovykloje Manchester, Mich. įvyks didelė pavasario šventė.

Didžioje stovyklos salėje nuo pat ryto vyks Detroito menininkų — mėgėjų paroda. Parodoje su savo kūriniiais dalyvaus 8 Detroito gyvenantys menininkai: V. Balydienė, B. Ramanauskaitė, V. Smagrauskaitė, St. Smalinskienė, Alg. Vl. Čekauskas, Dr. J. Kaupas, V. Ogilvis ir Ant. Paškus.

B. Ramanauskaitė ir V. Smagrauskaitė yra baigusios Wayne University Art Education numatytą 4 metų kursą. Abi šiuo metu dėsto meną gimnazijose. St. Smalinskienė jau 4 metai mokosi meno privačioje mokykloje ir dalyvauja parodose. Dalyvavusi Liet. Dailininkų ir meno parodoje Chicagoje ir yra šios ir The All — Illinois Art Society Draugijų nare. V. Ogilvis yra lankęs Lietuvoje Kauno Meno Mokyklą ir yra vienas iš daugiausiai Detroito visuomenei pažįstamų menininkų. Ant. Paškus (iš profesijos inžinierius), domėtis menu pradėjęs senai ir vienus metus lankęs Vilniaus Meno Akademiją. Dr. J. Kaupas trumpai studijavęs meną Vokietijoje ir nors būdamas medicinos daktaru atliekamą laiką nuo tiesioginių pareigų, pašvenčia menui. V. Balydienė atliekamą laiką nuo namų ruošos, atiduoda menui. Talenta turėdama nuo jaunystės privačia iniciatyva jį naudoja. Alg. V. Čekauskas

iš profesijos industrinis modelistas taip pat tapo laisvalaikiais. Talenta paveldėjęs iš tėvo Vl. Čekausko, kuris buvo meno dėstytoju Kauno Meno Mokykloje, Alg. Čekauskas tapyba domisi privačiai.

Šiai parodai sąlygos sudarytos gan įdomios: grynoje gamtoje atsigauna kūnas ir dvasia pakils aukščiau nuo kasdieninio gyvenimo dulkėto kelio.

Ta pačia proga tą dieną įvyksta ir tradicinis Kartūnų Baliaus Dainavoje.

12 val. įvyks vasarotojų paviljono šventinimo ir atidarymo iškilmės, o vakare 7 val. 30 min. didžiojoje salėje prasidės šokiai kuriems

BOSTON

ATIDAROMAS JŪRŲ SKAUTŲ NEMUNO UOSTAS

Bostono Jūrų Skautai ruošiasi didžiajai savo iškilai - šventei. Liepos 1 dieną 10 val. ryto prasidės iškilmės Pembroke, Mass prie ežero. Jūrų skautų Nemuno Uostas atidaromas 10 val. ryto, gi 2 val. saloje - stovyklavietė. Iškilmės sudaryta komisija: Vietininkijos - S. Myk. Manomaitis, Gintaras Čepas ir Aleks. Griauzdė. Direkcijos - Ig. Vileniškis, L. Lendraitis, A. Matjoška, P. Ausiejus ir E. Bajerčius. Sudaryta šios tarnybos: technikinė, propagandos, papuošimų, transporto, iškilnių ir ūkio.

* Birželio mėn. 30 dieną jūrų skautai pradeda įsikilimą į salą ir pasiruošimus šventei.

* Gegužės mėn. 26 d. dar 2 nauji jūrų skautams laivai įplaukė į Nemuno Uostą.

* Birželio mėn. 23 ir 24 dienomis Bostono jūrų skautai dalyvaus Worcesterio skautų sporto šventėje. Šiuo metu sporto vadovas Jurgėla rengia sportininkus.

* L.S.T. KORP. NEOLITHUANIA birželio mėn. 9 d. rengia JAUNIMO PAVASARIO ŠVENTĘ. Programą išpildys jaunimas ir korp. filisteriai. Bus vaišės ir šokiai. Šventė vyks Lietuvių Piliiečių Draugijos salėje. Jaunimą ir korporacijos bičiulius kviečiame atsilankyti.

* ANTANAS MATJOŠKA, Tautinės S-gos Bostono skyriaus pirmininkas ir Nemuno Uosto Direkcijos vice-pirmininkas, išrinktas ALTO pirmininku Bostone.

* ORGANIZUOJASI "DIRVOS" BIČIULIAI. Bostone greitai laiku numatoma įsteigti Dirvos bičiulių klubas. Steigiamasis susirinkimas įvyks birželio mėn. 30 dieną Alaušo vasarvietėje.

* ALEKSANDRAS GRIAUZDĖ įsijungė į Jūrų Skautų veiklą meno vadovu. Jis mokina jūrų skautus dainų ir muzikos.

A. Griauzdės šeima persikėlė gyventi iš Nashu N.H. į So. Bostoną, Thomas Park, kur įsigijo nuosavą namą. Jų sūnus korp. Neo-Lithuania senioras, studiuoja Bostone.

* SLA BOSTONE ANTROJI APSKRITIS atšventė savo deimantinį jubiliejų š.m. gegužės mėn. 27 d. Iškilmės įvyko Lietuvių pil. dr. jos patalpose. Į jas atvyko SLA prezidentas Dargis ir sekretorius Pivoriūnienė.

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

* Laisvės Kovų Dainos, LNF išleistas knygos visais reikalais kreiptis į E. Čekienę, LNF pirm., 87-80 96 St., Woodhaven 21, N. Y.

Be to, New Yorke galima knygą įsigyti per L. Tamošaitį, 90-34 78 St., Woodhaven 21, N. Y.; J. Kiaunę, 180-24 Grand Central Parkway, Jamaica 32, N. Y. ir A. Daunį, 18 Cedar St., Syosset, L. I., N. Y.

gros Detroito Muzikos Konservatorijos mokinių orkestras ir veiks turtingas bufetas. Nuo vidurdienio veiks vasarotojų paviljonas, kuriame bus gerų užkandžių ir šiltų vaisvandenių atsi-

gaivinimui.

Meno parodos dalyviai ir Kartūnų baliaus rengėjai kviečia Detroito ir apylinkių lietuvių visuomenę šią šventę savo atsilankymu praturtinti. (jv)

A "STOP" Sign TO NEW CAR BUYERS

Stop and consider how much you can save by Financing your car at our Rate of \$5 per \$100 per year. Let us prove that we can save you money!

Visit any of our convenient 71 offices or PHONE CHerry 1-0875

RADIO — TV — HOME

BERT WITT — savininkas

11817 LORAIN AVE.

Telef. 252-3840

DIDELIS IŠPARDAVIMAS importuotų radijo aparatų nepaprastai atpigintom kainom; Blaupunkt, Telefunken, Grundig ir kiti paskutinės laidos stereo bei Hi-Fi aparatai.

Pritaikinti amerikoniškom stotim. Garantijos ir asmenišką įrengimas jūsų namuose bei eksperto pataisymai.

Skambinkite nedelsdami ar atvykite pasižiūrėti, (išskyrus trečiadienius).

24 valandų patarnavimas

Tel. 942-8038

J. S. AUTO SERVICE & SALES

Didelis pasirinkimas geros rūšies vartotų mašinų.

Dažoma karštais purkštuvais — taisomos karosrijos — motorai — bėgiai — sankabos — stabdžiai.

J. SVARCAS savininkas

35571 Vine Street Eastlake, Ohio

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DAILIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Dail. A. Vaikšnoras, skulptorius V. Raulinaitis ir kun. P. Dzegoraitis praėjusį sekmadienį įteikė Tėvynės Garsų radijo vedėjui J. Stempužiui savo paveikslus, kurie liepos 28 d. radijo bačiuje bus paskirstyti rėmėjams laimėjimų būdu. Dail. Vyt. Ignas savo grafikos kūrinių įteiks vėliau.

Visų paveikslų bendra vertė siekia virš 600 dol.

Kun. P. Dzegoraičio aliejinis paveikslas Sename vienuolyne yra vienintelis realistinės nuotaikos kūrinys. Sklpt. V. Raulinaičio Miško burtai (aliejus) yra abstraktinio stiliaus. Gi dail. A. Vaikšnoras Miško fantazija yra taip pat abstrakti-

Šv. Jurgio lietuvių parapijos Clevelande klebonas kun. B. Ivanauskas su parapijinę mokyklą baigusiais mokiniais.
V. Plidžinsko nuotrauka

nis kūrinys, laimėjęs Meno Muziejuje pirmąją premiją.

Clevelando lietuvių dailininkų dovana radijui yra gražus ir solidarus kultūrinių bendradarbiavimo pavyzdys. Laukiama, kad visuomenė gausiai dalyvaus laimėjimuose.

• Salezietis kun. A. Tamošiūnas, kuris Medelline, Kolumbijoje, dirba pastoračinį darbą ir gyvai judina lietuviškos reprezentacijos reikalus kolumbiečių tarpe, atvyko į Clevelandą ir sustojo pas Aldoną ir Juožą Stempužius.

Kun. A. Tamošiūnas Medelline vykdo lietuviškos koplyčios ir salės statybą. Jis veda radijo programą ir buvo suorganizavęs Aldonos Stempužienės ir Stasio Baro koncertus Kolumbijoje. Clevelande kun. A. Tamošiūnas aplankys savo pažįstamus, ieškodamas paramos statomai lietuvių koplyčiai Kolumbijoje.

• Lithuanian Village akcijos yra jūsų indėlis mūsų bendruomenės ūkiniam kilimui. Tai nėra auka — jos duoda pelno. Jas įsigyti — mūsų visų pareiga.

Šv. Jurgio lietuvių parapijinės mokyklos mokiniai, pasirodę mokslo užbaigimo išleistuvių vakaro programoje.
V. Plidžinsko nuotrauka

POKYLIS ISDAILINTOJE SALEJE

Birželio 2 d. įvyko naujai atremontuotos Šv. Jurgio parapijos salės atidaromasis pokylis. Bent daliai salės taisymo išlaidų padengti į organizacinę pokyliui rengti komitetą įsijungė gana gausus būrys organizacijų.

Svečių buvo užimti beveik visi stalai. Pasirodė vyriausias šeimininkas — klebonas kun. B. Ivanauskas drauge su kun. P. Dzegoraičiu ir praleido porą valandų svečių tarpe. Ir dar prisidėjo bemaž visi bepo-

sėdžiaują Clevelande LB tarybos sesijos dalyviai, kuriuos Clevelando apylinkės pakvietė, kaip savo svečius.

Dabar salė atrodo malonesnė ir jaukesnė. Situacijos patobulinimus planavo ir vykdė inž. Augustinavičius.

Pirmosios apylinkės pirmininkui Eidimui atlikus įžangą ir klebonui kun. B. Ivanauskui sukalbėjus maldą, prasidėjo vaišės ir prakalbos. Pirmininkui perdavus valdžią Tėvynės Garsų radijo valandėlės vedėjui J. Stempužiui, pastarasis nuotaikingai vėrė sveikintųjų virtinę ir santūraus šamojaus "padaže" pristatydino kiekvieną LB sesijos veikėją visai draugijai.

Muzikinę programą davė Čiurlionio ansamblis atskirai ir vėliau drauge su mažąsias parapijos choro dailimi (apytikriai 10 asmenų, neskaitant nuolat dalyvaujančių abiejuose choruose). Bet ir čiurlionių nedaug tebuvo, nes šiuo metu dideli darbai mokyklose, egzaminai ir t.t. Dirigavo A. Mikulskis. Pranešėja — I. Stasaitė.

Atlikta: Dainų dainelės — Maironio, muzika Naujelio, Pavasaris — Maironio, muz. Naujelio, Pabuskis, pasaulis — B. Gaidžiūno, muz. Bertulio (kitų kūrinių tekstų autoriai nepasakelbti), Vėjo dukra — St. Šimkaus, Pasakyk, mergelė — Žilevičiaus ir padidinto choro: Parsivedžiau mergužėlę — Petrausko ir Vėjuželis — Vanagaičio.

Programa didžiąja dalimi — lengvo turinio, pavaršiniui gyvumui ir žaisminguma nešina. Progai ir publikai tiko.

Nuotaikos pasiektos. Choro valdymas užtikrintas, drausmingumas neabejotinas, niuansų, nors ir sumažintoje ansamblio sudėtyje, nepritrūko, vienas kitas Vėjo dukros sąskambis truputį nukentėjo dėl salės akustikos trūkumų. Dirigentas gavo pelnytų gėlių.

Gimtosių dienos proga pasveikintas ir pagerbtas Čiurlionio ansamblio valdybos pirmininkas A. Penkauskas. Vladas Braziulis

• Don Schneller, St. Clair Savings and Loan Assoc. direktorius, numatytas išrinkti Amerikos Savings & Loan Instituto Clevelando skyriaus prezidentu to instituto 28-ame suvažiavime, kuris įvyks šeštadienį, birželio 8 d. Hotel Carter.

D. Schneller su St. Clair Savings and Loan banku dirba nuo 1952 m. Jis jau yra buvęs prezidentu Ohio Savings and Loan lygoje.

• Ralph M. Besse, Illuminating Co. prezidentas, pranešė, kad šį rudenį, lapkričio 8-10 d. Chicagoje ruošiamoje ketvirtoje tautinėje jaunimo konferencijoje apie atomą, apie 20 moksle pasišymėjusių mokinių bus kviečiami būti tos bendrovės svečiais, susipažįstant su atomu "akis į akį".

Mokiniai ir mokytojai bus supažindinami su atomu panaudojimu taikiems gyvenimo tikslams, kartu raginant moksleivius vis labiau domėtis mokslo studijoms ir mokslo daroma pažanga.

Tai ekskursijai mokiniai bus atrinkti iš Illuminating Co. aptarnaujamų sričių Clevelande ir Ohio.

• Villa Angela Academy — gimnazijos išleistuvė, birželio 5. 62, išleidžiamųjų

tarpe yra ir 10 lietuvių: Judith Mary Backus, Dalia S. Bružas, Valdonė Marie Karosas, Judith Ann Kulbis, Birutė A. Mekeša, Živilė Regina Ramonas, Rose Ann Sadauskas, Charlene Rose Sakenes, Ina Marija Skardis, Joan Marie Smigel.

• 2 šeimų, 7-6 kamb. ir 4-3 mieg. mūrinis namas su krautuve; gazonais pečiais, 3 garažais. Parduoda savininkas. Kaina \$16,700. 1248 East 79 gt. HE 1-2590. (66, 67)

• Our Lady of Perpetual Help off Neff Rd. 3 bedrooms, full basement, double garage — overlooking the lake.

Ask for Tom Severovich Multiple Realty 819 E. 185th WH 4-1805 (65, 66, 67)

Mūrinis 2 šeimų namas po 6 kambarius bute

Visai arti prie Euclid g.: 2 gaso pečiai, automatiniai vandens tankai; 2 garažai. Prašo 19,500 dol.

J. Širvaitis Wm. T. Byrne Real Estate 1535 Hayden Ave.

Tel.: įstaigoje — MU 1-6100 Namuose — KE 1-4080 (66, 67, 68)

KETVIRTOJI CLEVELANDO LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ ŠVENTĖ ĮVYKS

š. m. birželio mėn. 10 d. (sekmadienį) Neurų sodyboje

Turininga programa, kurią atliks abiejų mokyklų mokiniai, daug įdomių žaidimų visiems vaikams, gera lietuviška muzika. Bufetas ir t.t.

Naujiene: dar lig šiol nematyta MOKYKLOS DARBŲ PARODA.

Svečiai renkasi nuo 1 val.

Programa numatyta pradėti 2 val. 30 min.

Esant lietingam orui, šventė įvyks Šv. Jurgio parapijos salėje.

UŽSAKYKITE GELES TELEGRAFU Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI

Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmad. nuo 10:30 - 1:30
Telef. namų 431-6558 6901 Superior Ave.
Krautuvės — 431-6339 Cleveland 3, Ohio

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

KORP! NEO-LITHUANIA

ruošia

LITERATŪROS VAKARĄ

ŠI ŠEŠTADIENĮ — BIRŽELIO 9 — SV. JURGIO SALĖ.

Pradžia: 7 val. vak.

PROGRAMOJE:

-VAIDINIMAS
-DAINOS
-TAUTINIAI ŠOKIAI
-BALETAS IŠ DETROITO

Bilietus galima įsigyti pas korporantus ir prie įėjimo.

ŠOKIAMS GROS — NEO-LITHUANŲ ORKESTRAS.

SEPTYNI SKIRTUMAI

Galvosūkių 2 psl. sprendimas

1. Tiltu kairėje krantas aukštesnis. 2. Tiltu dešinėje medžio stiebas priešingai išlinkęs. 3. Priešais statulą yra viena žuvis daugiau. 4. Vyro meškerė liečia koją. 5. Vyro švarko skvermai labiau praskleisti. 6 Statulos nugara labiau išlenkta. 7. Prie statulos pedestalą žolė auga aukščiau.

L. V. S. "RAMOVĖ" CLEVELANDO SKYRIUS RUOŠIA

GEGUŽINĖ

ŽURNALUI "K A R I U I" PAREMTI

š. m. birželio mėn. 17 d., 2 val. p. p., Neurų ūkyje.

Maloniai visus kviečiame dalyvauti. Programoje: Sportinio šaudymas, jaunimui komiški žaidimai.

Gausi loterija, veiks bufetas, bus muzika.

Skyriaus Valdyba

KAS IR KUR?

• **Prezidento Antano Smetonos** monografijai garbės prenumeratos ir paprastos prenumeratos jau renka-

mos. Garbės prenumerata — \$25.00 ir daugiau. Paprasta prenumerata — \$10.00.

Norintieji tą didelį leidinį užsiprenumeruoti, čekių siųskite Dirvai.

Garbės prenumeratoriai gaus geresniais viršeliais įrištą numeruotą leidinį su pažymėta savo pavarde.

Pats laikas jau dabar užsiprenumeruoti ir tuo paremti monografijos leidimą.

• Į **Lietuvių Fondą** įstojo nariais Dr. Kazys Ambro-

zaitis, iš Portage, Ind., įmokėdamas \$100.00 ir Albina ir Stasys Barzdukai, iš Clevelando, įmokėję \$50.00 iš numatytų įmokėti \$100.00.

• **Ped. Lituanistikos Instituto VIII mokslo semestrą** baigia birželio 9 d. Maironio metams pritaikytu literatūros seminaru, kur bus nagrinėjama tema "Ar Maironis didelis poetas?" Referatą šia tema skaitys studentė Danguolė Šukelytė. Konferentės: Dalia Indreikaitė ir Ramunė Jurekūnaitė. Seminaro diskusijoms vadovaus Izolda Bendoraitytė. Seminare kviečiami dalyvauti visi Instituto klausytojai, lektoriai, Chicago Aukštesniosios Lituanisti-

Philadelphijos šeštadieninės mokyklos mokiniai, dalyvavę Motinos dienos programos išpildyme, V. Gruzdžio nuotrauka

nės Mokyklos šiemetinės laidos absolventai, Instituto rėmėjai, kitų aukštųjų mokyklų lietuviai studentai, besidomį Maironio poetine asmenybe. Literatūros seminaras bus Jaunimo Centre (203 kambarys), šeštadienį, 4 val. p. p.

KRISTINA ŽUKAITĖ, Teklės ir Vaclovo Žukų duktė, iš Chicago, labai gerai atžymėjimais baigė Marijos gimnaziją ir pradėjo studijuoti farmakologiją.

ALT S-gos East Chicago skyrius birželio 2 d. vakare turėjo susirinkimą kai kuriems klausimams svarstyti.

Ta proga pakviestas atvykti ALTS Chicago skyriaus pirm. Ignas Andrašius skaitė plačią nuodugną paskaitą apie tautinio susipratimo kilmą, siekdamas 19 šimtmečio pradžią, ir lietuvių politinės diferenciacijos atsiradimą, jos raidą, bet partijų veiklą ligi paskutinių nepriklausomybės dienų. Paskaitininkas daug dėmesio skyrė spaudos vaidmeniui šiame dalyke nuo spaudos atgavimo. Susirinkusieji su dideliu dėmesiu iš klausė šią išsamią apžvalgą.

Tolimesnėje darbotvarkės eigoje buvo perskaityti pirmesniojo visuotinio susirinkimo protokolai ir Centro Valdybos bendraraščiai bei kiti gautieji raštai.

Susirinkimas pritarė valdybos planuojamajai ruošti tradicinei gegužinei Jonyno sode (už Tremonto). Data parinkta liepos 7 d. šeštadienis.

Nors nesiverčiama iš paskutinės šimtinių, bet valdyba rūpinasi, kad skyrius turėtų jų daugiau savo dispozicijoje. Todėl svarstė trejetą projektų, kuriais

būtų galima bandyti prasimanyti pinigų. Referuodamas pirm. K. Pocius pasiūlė statyti namą talios būdu, kaip jau kartą skyrius yra daręs. Iš pirmosios statybos yra įgyta daug patirties. Paskatinti ir parduoti namą yra parankiausias būdas apčiuopiamesnei sumai įsigyti per palyginti neilgą laiką. Projektas paliktas valdybai paruošti.

Po susirinkimo prie kavutės su užkandžiais jaukiai pasižmonėta. Chicago skyriaus pirm. I. Andrašius pasidžiaugė Lietuvoje plačiai praktikuotųjų tautinių kalbų mokymu šiame krašte. Pagyrė East Chicago sk. narius, kad savo sugebėjimus ir atspėjimą laiką moka suteiktinai panaudoti geram reikalui užuot maldavę pinigų iš dosnesniųjų.

Į susirinkimą su I. Andrašium iš Chicago buvo atvykę dar agr. Dauparas ir Vidmantas.

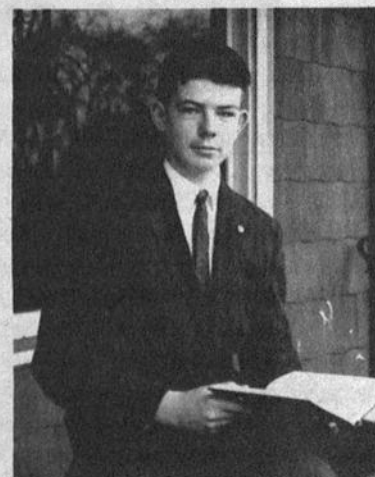
Susirinkimui pirmininkavo Antanas Juodvalkis, sekretoriavo Algirdas Markevičius.

(rp)

• **Chicago Aukštesniąją Lituanistikos Mokyklą** šių mokslo metų gale baigė ir birželio 3 d. diplomus gavo Rūta Domarkaitė, Kazio ir Agotos Domarkų duktė, ir Uosis Juodvalkis, Antano ir Onos Juodvalkių sūnus. Abu

RŪTA DOMARKAITĖ, Kazio ir Agotos Domarkų duktė, iš East Chicago, Ind., baigusi Aukštesniąją Lituanistikos Mokyklą Chicagoje.

UOSIS JUODVALKIS, Antano ir Onos Juodvalkių sūnus, iš East Chicago, Ind., baigęs Aukštesniąją Lituanistikos Mokyklą Chicagoje.

PHILADELPHIA

Mokinių išvyka

LB šeštadieninė mokykla birželio 9 d., šeštadienį, rengia išvyką į istorinį Valley Forge parką. Dalyvaujančieji renkas 11 val. parke prie "Washington Headquarters", iš kur vykstama į piknikui parinktą vietą. Vaikų žaidimai bus organizuoti mokytojų priežiūroje. Išvykon mielai kviečiami ir visi šeštadieninės mokyklos bičiuliai, ypač su vaikais, kad ir nelankančiais mokyklos.

Birželio 16 d., taip pat šeštadienį, šeštadieninė mokykla baigia mokslo metus 10 val. pamaldomis Sv. Andriejaus bažnyčioje ir tuoj po to trumpu baigimo aktu parapijos salėje. Mielai laukiami ir svečiai.

Labai prašome, kad skantiems mokslo metams mokiniams registruotųsi anksto, būtent, jau per išvyką ir per mokslo metų užbaigtuves.

Mokyklos vedėja

baigė kaip geriausieji mokiniai, visų dalykų penketukais.

Studentai ir jų tėvai parodė daug ryžto ir ištvermės, nes iš East Chicago Indianoje po 20 mylių kelio važinėjo į mokyklą trejus metus kas šeštadienį.

Baigusiujių triūsui atžymėti ALTS East Chicago skyrius Rūtai ir Uosiui paskyrė dovanų po ornamentuotą foto albumą, kurie buvo įteikti atestatus dalinant.

Abiejų studentų tėvai yra veiklūs ALTS East Chicago skyriaus nariai.

• **Vlado Jakubėno fortepijono studijos** rečitalis. Vlado Jakubėno fortepijono studijoje šiuo metu mokinas per 40 mokinių. Metinis rečitalis įvyksta š. m. birželio mėn. 9 d., šeštadienį, Jaunimo Centro salėje, 6 val. 30 min. vakare. Pasirodys virš trisdešimt mokinių, jų tarpe nemažai pažengusių. Kai kurie jų, kaip Rita Jaraitė, Mykolas Drunga, Ramūnas Bigelis, Daiva Matulionytė yra laimėję įvairias premijas; programą užbaigs jaunas pianistas Alvydas Vasaitis, ne kartą pasirodęs koncertuose ir parengimuose Chicagoje, o taip pat ir Clevelande. Praeitame sezone A. Vasaitis sėkmingai pasirodė naujose pareigose, atlikdamas akompaniatoriaus pareigas per chorines ir solistines repeticijas ruošiant "Aidos" pastatymą Chicago lietuvių opere. Po studijos rečitalio mokinių komitetas, vadovaujamas M. Drungos drauge su tėvais ruošia visiems dalyviams arbatėlę.

• **Lietuviška programa Chicago televizijoje** bus šį sekmadienį, birželio 10 d., nuo 9 iki 10 val. vakaro — "International Cafe", iš WGN Televizijos stoties (9 kan.). Programoje dalyvaus solistė Genovaitė Antanaitytė, pr. metų Tarptautinės Prekybos Parodos "Miss Lithuania", Alice Stephens Ansamblio, Ateities šokėjai ir Jono Bijansko orkestras. Stoties teigimu, programa yra matoma 100 mylių atstume nuo Chicago. Programą mačiusieji maloniai prašomi parašyti padėkos laiškelius ar atvirlaiškius WGN-TV Station, Chicago, Ill.

Korp! Neo-Lithuania Fil.

VYTAUTUI ALEKSANDRŪNUI,

jo mielai žmonai MARIJAI ALEKSANDRŪNEI mirus, Korp! vardu reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Korp! Neo-Lithuania
Vyriausioji Valdyba

Mielam klasės draugui,

VYTAUTUI ALEKSANDRŪNUI,

netekus mylimos žmonos MARIJOS, užuojautą reiškia

Regina ir Vladas Ramanauskai
ir šeima

Mielajam prieteliui ir Gintaro krikštatėviui

VYTAUTUI ALEKSANDRŪNUI,

jo žmonai MARIJAI mirus, užuojautą reiškia ir drauge liūdi

Valiukėnai

A. A.

MARYTEI ALEKSANDRŪNIENEI

mirus, didžio skausmo prislėgtiems jos vyrui VYTAUTUI ALEKSANDRŪNUI, tėvams p. SUMANTAMS ir sesutei ONUTEI nuoširdžią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdimė

Vincentina, Ramunė, Algis ir Jonas
Jurkūnai
Vincas ir Anelė Žemaičiai

PETRUI PARULIUI

mirus, jo žmoną p. TATJANĄ PARULIENĘ, sūnų LEOPOLDĄ, dukteris: p. IRENĄ KRIAUCIŲNIENĘ ir p. REGINĄ KUČIAUSKIENĘ bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučia ir drauge liūdi

Jadvyga ir Jonas Povilaičiai
Omaha, Nebr.

Mielam buv. bendradarbiui, Vilniaus 6 pašto viršininkui

JONUI MACKUI

mirus, žmoną Marcelę, sūnų Algimantą, jo šeimą ir giminę giliausiai užjaučia

Edvardas Karnėnas su šeima

Kolegai

MEČIUI VALIUKĖNUI

ir šeimai, jo motinai Lietuvoje mirus, reiškia širdingą užuojautą

Lietuvių Tautinis Akademinis
Sambūris Chicagoje

Mielam tautinės minties ugdytojui

MEČIUI VALIUKĖNUI

ir šeimai, jo motinai pavergtoje tėvynėje mirus, reiškiamo nuoširdžią užuojautą

ALT S-gos Chicago skyriaus
valdyba ir nariai

Mielam

MEČIUI VALIUKĖNUI

ir šeimynai jo mamytei mirus užjaučiame ir kartu išgyvenam

Jurkūnų ir Žemaičių šeimos

Inž. DONATUI BIELSKUI ir šeimai, jo tėveliui

DR. LEONUI BIELSKUI

Lietuvoje mirus, reiškiamo užuojautą

Vincas, Kostas, Vladas ir šeima
Ramanauskai

KEIČIASI LAIKAI,

keičiasi ir oro vėsintuvai. Dabar jie maži, per minutę langą įstatomi. Jie išima drėgmę, vėsina ir košia orą. Grądinio vėsintuvų, televizijų ir radijų krautuvė 2512 W 47th St., Chicago, Ill., FR 6-1998